ÅRSREDOVISNING

2017-01-01--2017-12-31

för

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Årsredovisningen omfattar:	**Sida**
Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	9
Balansräkning	10
Rapport över förändring i eget kapital	12
Kassaflödesanalys	13
Noter	14

ÅRSREDOVISNING FÖR GÖTEBORGS SPÅRVÄGAR AB

Styrelsen och verkställande direktören för Göteborgs Spårvägar AB avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2017-01-01 – 2017-12-31

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Verksamhetens art och inriktning

Göteborgs Spårvägar AB, med säte i Göteborgs kommun, bedriver spårvagnstrafik och anläggningsverksamhet inom Göteborgs och Mölndals kommuner.
Då bolaget är moderbolag till GS Buss AB och GS Trafikantservice AB hanterar bolaget också koncernens styrning, ledning och koncerngemensamma funktioner inom exempelvis ekonomi, HR och inköp. Dotterbolagen bedriver linjetrafik med bussar respektive servicetjänster till kollektivtrafiken.

GS-koncernen erbjuder den övervägande delen av sina tjänster som trafikentreprenör till Västtrafik AB samt till Göteborgs Stads Trafikkontor genom ett tilldelat kontrakt.

Vår verksamhet

Göteborgs Spårvägar AB (GS)
GS utför all spårvagnstrafik i Göteborg och i Mölndal. GS primära kunder är de som reser med spårvagnstrafiken medan tjänsterna beställs enligt ett tilldelat avtal av Trafikkontoret i Göteborgs Stad. Uppdraget omfattar dessutom trafikledning, underhåll av spårvagnar och av spårvägsanläggningen. Under 2017 genomfördes cirka 123,5 miljoner delresor (2016 118,9 miljoner).

Dotterbolagens verksamheter

GS Buss AB (GSB)
GSB utför linjetrafik med buss som är upphandlad i konkurrens. Verksamhetens primära kunder är de som reser med busstrafiken medan tjänsterna beställs av Västtrafik AB. GSB verkar inom stadstrafiken i Göteborg och under 2017 har cirka 15,7 miljoner kundresor genomförts. Under 2016 uppgick antalet kundresor till cirka 15,3 miljoner. GSB:s marknadsandel av linjetrafiken med buss i Göteborgs stad avseende kundresor uppgick vid slutet av året till cirka 17 % (f å 17%).

GS Trafikantservice AB (GST)
GST utvecklar och bedriver service inom Göteborgsområdets kollektivtrafik i syfte att underlätta resande, kommunikationen med resenärer och invånare samt bidra till en ökad trivsel och trygghet i kollektivtrafiken. Bolagets verksamhet, som är upphandlad i konkurrens, har omfattat kommunikationsteknik, hållplatsservice, skylttillverkning, trafikantinformation, trafiksamordning, stationsvärdar, terminalledning samt hittegods. Uppdragsgivare är i första hand Västtrafik AB och Göteborgs stads bolag och förvaltningar.

Verksamhetens ändamål

Styrelsen och Verkställande direktören bedömer att verksamheten är i linje med kommunens ändamål med sitt ägande av bolaget och att bolaget har följt de principer som framgår av 3 § i bolagsordningen.

Ägarförhållanden

GS ägs av Göteborgs Stadshus AB, org.nr. 556537-0888 som i sin tur ägs till 100 % av Göteborgs kommun. Göteborgs Spårvägar AB har två helägda dotterbolag; GS Buss AB och GS Trafikantservice AB.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Vår verksamhet

Projekt M33
Kommunstyrelsen i Göteborg uppdrog under 2013 till GS att upphandla nästa generation spårvagn (typ M33). I april 2016 fattade styrelsen beslut om tilldelning av kontrakt till vinnande anbudsgivare och i oktober samma år blev kontraktet, efter en överprövningsprocess, giltigt.
Kontraktet för M33 omfattar 40 spårvagnar, med option att köpa upp till 60 stycken ytterligare. Totalt kan således 100 vagnar köpas. Under 2017 har GS tillsammans med leverantören och Västtrafik bedrivit ett omfattande arbete för att fastställa vagnarnas slutliga konstruktion och design.

Under 2018 går projektet över i tillverkningsfas och de första vagnarna beräknas därefter bli levererade under andra kvartalet 2019.

Spårvagnstrafiken
Under 2017 har revision av rost samt golv genomförts på 11 vagnar av typen M 32. Revisionen genomförs i Göteborgs Spårvägars regi enligt avtal med Göteborgs Stads Trafikkontor (TK). Tidsplanen för övriga M32-vagnar löper med en planerad revisionstakt på 15 vagnar om året, vilket innebär att åtgärderna är genomförda i början av 2021. Den skiljedomsprocess som tidigare inletts mellan TK och AnsaldoBreda om seriefel och garantifel har under året slutförts.

Spårvagnar av typ M31 har reviderats enligt plan i Tjeckien där bland annat styrsystemet i vagnen har bytts ut. Samtliga 80 vagnar är nu klara men det återstår ett antal garantiåtgärder att genomföra, då brister upptäckts i den revision som genomförts.

På de äldre vagnstyperna med höggolv, så kallade pedalvagnar, har revisionsprogram genomförts under 2017. På vagnstypen M 28, har dessa revisoner handlat om rost och totalt har tre vagnar reviderats. Planen för återstående vagnar är att ca 10 st M 28;or kommer revideras under 2018. När det gäller vagnar av typen M 29 har det skett en revision av boggier. Under året har 15 vagnar reviderats, totalt 30 st boggier. Detta gör att samtliga vagnar av typen M 29, nu har reviderade boggier.

Under året har 160 omlopp beställts och levererats fram till och med tidtabellskiftet i december månad. En utökning av trafikutbudet skedde den 10 dec 2017 till 163 omlopp. Under 2018 beräknas inga utökningar att ske.

Planeringsmässigt står vi inför stora utmaningar under 2018, då många byggprojekt som är kopplade till byggnationen av Västlänken inleds. Dessa kommer kräva många omläggningar av vår trafik, såväl under 2018 som kommande år.

Underhåll av spårvägsanläggningen
Under 2017 har affärsområde Banteknik arbetat med det löpande underhållet av spårvägsanläggningen som främst omfattar besiktningar, underhållsåtgärder och mindre reparationer. Inom de olika teknikgrenarna har Banteknik även utfört tilläggs- och underhållsprojekt. Avdelning Spår har genomfört spårbyte vid Valand, hotellplatsen och Stampgatan. Avdelning Signal och växelmekanik har genomfört nya växelstyrningar vid Änggården, Valand, Ullevi, Stampgatan, Eketrägatan, Komettorget och St. Sigfridsplan. Avdelning Kontaktledning har fortsatt sitt arbete med förstärkning av kontaktledningen, det s.k. "förstärkningsprojektet", där all kontaktledning i staden byts till kraftigare modell.

Banteknik har påbörjat en förändring avseende hur arbeten planeras, genomförs och följs upp med syfte att samtliga teknikgrenar ska arbeta på ett samordnat sätt. Pilotprojekt är genomförda inom vissa

delar i verksamheten med positiva resultat. En nära dialog med beställaren ligger till grund för planeringen inför nästkommande år.

Dotterbolagens verksamheter

Busstrafiken
GSB har under året arbetat med fortsatt drift av det kvarvarande bussavtalet samt utveckling och anpassning av det processorienterade arbetssättet. Kundperspektivet har tillägnats extra stort fokus. Andelen utförd trafik och kvaliteten på leveransen till kunderna har under 2017 legat på en mycket hög nivå.

Trafikantservice
I den omorganisation som genomfördes i koncernen överfördes enheten Kommunikationsteknik till GST från Göteborgs Spårvägar AB 2017-04-01.

GST har under året erhållit certifiering enligt ISO 9001:2015 och ISO 14001:2015.

Västtrafik genomförde under försommaren en upphandling av "Trafikservicetjänster 2018" uppdelad på tre delområden. GST vann samtliga.
Avtal för delområde 1 "Bemanning av NET/störningshantering" löper från 2018-02-01 till 2024-01-31 med möjlig förlängning i två år.
Avtal för delområde 2 "Informatörer" löper från 2018-01-01 till 2020-12-31 med möjlig förlängning i ett år.
Avtal för delområde 3 "Hållplatsinformation" löper från 2018-01-01 till 2020-12-31 med möjlig förlängning i ett år.

Västtrafik har valt att bedriva "Trafiksamordning" i egen regi varför ingen upphandling av dessa tjänster genomförts. Verksamheten för "Trafiksamordning" inom GST avvecklades 2017-12-31.

Utveckling av verksamhet, ställning och resultat

(Tkr)	2017	2016	2015	2014	2013
Nettoomsättning	1 136 463	1 085 303	1 061 147	1 030 634	942 551
Rörelseresultat	18 507	1 578	16 256	7 233	13 535
Resultat e finansiella poster	18 459	106 596	16 276	8 049	4 948
Balansomslutning	800 198	805 736	675 969	658 912	710 921
Soliditet [1]	52,5%	63,4%	60,4%	59,2%	54,1%
Avkastning på eget kapital [2]	0%	22,7%	2,5%	-0,5%	2,1%
Avkastning på totalt kapital [3]	23,0%	14,4%	2,4%	1,2%	0,9%
Medelantal anställda	1 123	1 182	1 195	1 183	1 140

[1] Justerat eget kapital / Balansomslutning. Med justerat eget kapital avses eget kapital + obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatteskuld.

[2] Årets resultat / Genomsnittligt justerat Eget kapital.

[3] (Resultat efter finansiella intäkter och kostnader + räntekostnader) / Genomsnittlig balansomslutning.

Rörelseresultatet 2017 är ca 17 Mkr högre jämfört med 2016. De totala intäkterna är ca 51 Mkr högre än föregående år, varav 26,3 Mkr avser ersättning i spårvagnsavtalet. Övrig intäktsökning är huvudsakligen att hänföra till vidarefakturering av kostnader för leasing och revisioner av spårvagnar. På kostnadssidan är det framför allt lägre personalkostnader som förklarar det positiva resultatet.

I föregående årets resultat ingår en positiv resultat post på 5,6 Mkr, som är att hänföra till en återbetalning av för högt inbetalda premier till Fora under 2004.

Anledningen till föregående års ökning av resultatet efter finansiella poster 2017 är att GSAB bokfört en anteciperad utdelning på 105 Mkr från dotterbolaget GS Buss AB.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Finansiella risker
GS-koncernens finans- och riskhantering sköts centralt i moderbolaget. GS finans- och riskhantering framgår av "Finansiella anvisningar för koncernen Göteborgs Spårvägar AB inklusive helägda dotterföretag". Dessa anvisningar är beslutade av styrelsen och följer "Finanspolicy och finansiella riktlinjer för Göteborgs Stad".

De finansiella anvisningarna reglerar styrelsens och verkställande direktörens ansvar samt begränsar GS finansierings-, ränte-, valuta-, motparts- och kreditrisker till en för verksamheten acceptabel nivå. De finansiella anvisningarna reglerar genomsnittlig räntebindning och ränteförfall. GS framtida möjligheter till refinansiering bedöms som goda. All inlåning och upplåning sker mot Göteborgs stad.

Operativa och affärsmässiga risker
Marknaden som GS verkar på, karaktäriseras av ett fåtal omfattande upphandlingar med relativt långa avtalstider. Detta innebär att stora avtal såväl kan komma till som falla ifrån. Kopplat till nämnda operativa risk finns också några större affärsmässiga risker; dels kvarvarande restvärden på fordonsparken i anslutning till förlorade kontrakt, men också en risk i långa entreprenadavtal såtillvida att den indexerade ersättningen inte täcker kostnadsutvecklingen i verksamheten.

För att så långt möjligt eliminera riskerna arbetar organisationen löpande med att på olika sätt öka konkurrenskraften, förbättra planeringen samt med att höja såväl effektiviteten som produktiviteten.

Mot bakgrund av att det råder ett högt tryck på arbetsmarknaden i Göteborgsregionen, har det under året varit problem att rekrytera medarbetare inom samtliga yrkeskategorier. Med anledning av detta och med syfte att i största mån eliminera problemen, har ledningen i särskild ordning arbetat med ett nytt och utvidgat program för rekrytering och utveckling av medarbetare samt inte minst för att behålla medarbetare.

Förväntad framtida utveckling

Vår verksamhet

Spårvagnsverksamheten
Spårvagnstrafiken bedöms också fortsättningsvis vara en prioriterad och viktig del av stadens och regionens utveckling. Bedömningen är att efterfrågan på spårvagnstrafik kommer att fortsätta öka, detta framförallt på grund av den stadsutveckling som Göteborg står inför.
De begränsningar vi har haft avseende vagnstillgänglighet gör det svårt att utöka trafiken enligt beställarens och kundernas önskemål. Det ställer även stora krav på en fortsatt hög tillgänglighet av äldre vagnstyper där delar av flottan skulle varit utrangerad för flera år sedan. I dagsläget är bedömningen att denna vagnstyp efter genomförd revision, kommer att behövas i ytterligare minst 3–4 år.

Det är av största vikt för den framtida utvecklingen av spårvagnssystemet att leverans av en ny spårvagnstyp (M33) genomförs enligt plan. En förutsättning för ytterligare vagnar och utökad trafik samt eventuella nya bansträckor är också att en ny vagnhall byggs på Ringön för att kunna ställa upp och underhålla spårvagnsflottan. För att kunna underhålla även den befintliga vagnsflottan, är det av största vikt att en lösning för att säkerställa driften i depå Majorna tas fram. I syfte att förbereda verksamheten, på de nya vagnarna av typen M 33, kommer GS under 2018 intensifiera arbetet med ett integreringsprojekt för M 33, som startats under 2017.

Spårvagnsverksamheten baseras i huvudsak på ett tilldelat avtal med ekonomi i balans. Nuvarande avtal löper ut 2019-12-31. I nuläget vet vi inte exakt hur Spårvagnstrafiken kommer att organiseras efter detta, avseende ägarskap mellan staden och regionen. Oavsett framtida lösning, hur organiseringen av Spårvagnstrafiken i Göteborg skall se ut, kommer GS fortsatt arbeta med att effektivisera sina processer för att minska kostnader och öka kvalitén i våra leveranser under 2018.
Underhåll av spårvägsanläggningen

Underhåll samt investeringar i spårvägsanläggningen bedöms fortsättningsvis vara en prioriterad och viktig del inom Göteborgs Stad. Därav räknar Banteknik med en fortsatt utveckling av tilläggs- och underhållsprojekt. Anpassningen av anläggningen till M33, som främst berör kontaktlednings "förstärkningsprojekt", kommer fortsättningsvis vara en stor del inom verksamheten.

Övriga byggprojekt inom staden beräknas att öka vilket kommer innebära störningar på den ordinarie verksamheten. Att ha en väl fungerade samordning och planering inom vår verksamhet samt med vår beställare och övriga intressenter är en förutsättning för att spårvagnstrafiken ska fungera under denna period.

Dotterbolagens verksamheter

Bussverksamheten
Resandeutvecklingen innebär att verksamheten kan expandera och även att nya trafiklösningar kan bli aktuella. För att stärka konkurrenskraften fortsätter utvecklingen av vårt processorienterade arbetssätt. Även GSB:s samarbetspartners är involverade i detta arbete. För att säkerställa att utvecklingen av arbetssättet sker i rätt riktning kommer ett stort fokus ligga på de perspektiv som finns i det balanserade styrkortet, nämligen: Kund, Ekonomi, Verksamhet och Processer, Medarbetare samt Uppdrag.

Trafikantservice
De senast årens vinster av upphandlingar borgar för en stabilitet under de närmsta åren. Bolaget arbetar vidare med att söka nya affärer och stärka konkurrenskraften i kommande upphandlingar.

I prognosen för 2018 räknar vi med en något högre omsättning än under 2017. Vi arbetar kontinuerligt för att sälja in tilläggsarbeten inom ramen för befintliga avtal. Utfallet av dessa tjänster har under året varit goda och vi ser goda möjligheter för en fortsatt utveckling av dessa tjänster även under 2018.

Personal

Sammansättning och rörlighet
Det totala antalet anställda i GSAB uppgår, vid årsskiftet, till 1 195 (f.å 1 235) varav 1 090 är tillsvidareanställda, 18 är visstidsanställda och 87 är timavlönade. Antalet tillsvidareanställda har minskat med 40 personer, varav den störst andelen flyttades till Trafikantservice den 1 april i samband med genomförd omorganisation. Andelen kvinnor har ökat något, från 26,07 % till 26,77 %. Det är ca 32 % av de anställda som är över 50 år, jämfört med 40 % föregående år. Arbetet med personal- och kompetensförsörjning är av stor vikt under kommande år.

Hälsa och Arbetsmiljö
Den ackumulerade sjukfrånvaron har ökar till 7,7%, +0,5%-enheter jämfört med föregående år. Det är framför allt sjukfrånvaron som överstiger 15 dagar som ökar.
Under året har vi erbjudit friskvårdsbidrag, upphandlat massage, SOS personalstödsprogram och andra tillkommande motionsaktiviteter (såsom stadsvandringar och motionslopp) inom ramen för vårt hälsoarbete. 2017 var det första året som vi erbjöd friskvårdbidrag och uppföljning av uttag av detta kommer att ske under februari 2018.

Kompetensförsörjning
Under 2017 har de planerade utbildningarna inom Trafik och Teknik fortlöpt enligt plan.
Trafikutbildningen har genomfört både grundutbildningar, vidareutbildningar samt repetitionsutbildningar för våra yrkesgrupper som behöver förarkompetens.
Inom ramen för teknikutbildningen har arbetet med utbildningsmaterial och genomförande av utbildningsprogram fortlöpt enligt plan.

Engagerat medarbetarskap och ledarskap
Under året har arbetet med våra ledord, ledarskaps- och medarbetskriterier fortsatt. Samtalsmallarna för utvecklingssamtal har anpassats till olika verksamheter och fortsatt implementering har skett i individuella mål- och utvecklingssamtal och på arbetsplatsträffar samt genom inarbetning i olika stöddokument t ex vid grundutbildning av spårvagnsförare.

Kundorientering
Målet är att vara "bäst i klassen" vad gäller kundupplevd kvalitet. Varje medarbetare oavsett var man befinner sig i organisationen ska ha en så djup förståelse för kundens behov att denne bidrar till att vi upplevs som ett utpräglat tjänsteföretag. Vi ställer därför höga krav på attityd och förhållningssätt vid nyrekryteringar och diskuterar utveckling av kundmötet regelbundet på våra arbetsplatsträffar. Att ha förmåga att etablera förtroendefulla kundrelationer ingår som en viktig del i både medarbetarskap och ledarskap i koncernen och är också ett av kriterierna för bedömning av kompetens och prestation.

Miljö

Vår verksamhet

Spårvagnsverksamheten
Göteborgs Spårvägar bedriver spårvagnstrafik inom Göteborgs- och Mölndal kommun med tillhörande drift- och fordonsverkstäder. Vår största negativa miljöpåverkan är kopplad till energianvändning, avfalls- och kemikaliehantering, samt bullerpåverkan. Verksamheten är anmälningspliktig enligt Miljöbalken avseende fordonstvätt, verkstadslokaler samt förbrukning av lösningsmedel.

Vår ambition och målsättning är att drift och underhåll av fordon och anläggningar ska utföras på ett miljöriktigt sätt. Vi följer upp vår energianvändning, vårt avfall och våra CO2-utsläpp. All elanvändning från spårvagnar och depåer är förnyelsebar och märkt med "bra miljöval" och det pågår ett kontinuerligt arbete med att energieffektivisera vårt fastighetsbestånd. Våra spårvagnstvättar är kopplade till reningsverk och det görs provtagning och analys av utgående vatten två gånger per år. Vi har kontinuerlig uppföljning av våra kemikalier i syfte att substituera kemikalier som påverkar miljö och/eller hälsa negativt. Vi arbetar aktivt med att begränsa buller och gnissel som uppkommer från spårvagnarna. Det görs främst genom översyn av rutiner kring underhåll av hjul och räls samt nya metoder och medel för smörjning. Problemet är komplext utifrån de förutsättningar med vagnar och infrastruktur som vi har att utgå ifrån.

Göteborgs Spårvägar arbetar systematiskt med fokus på ständiga förbättringar och har ett verksamhetsledningssystem baserat på kraven i miljöstandarden ISO 14001. Verksamheten följs årligen upp genom tillsynsbesök från Miljöförvaltningen, lagrevisioner, interna revisioner, miljöronder och egenkontroller.

Underhåll av spårvagnsanläggningen
Göteborgs Spårvägar bedriver också drift, underhåll och byggnation av spår-, kontaktlednings- och signalsäkerhetsanläggningar. Detta utförs i Affärsområde Banteknik, som är miljöcertifierade enligt standarden ISO 14001 och arbetar systematiskt med ständiga förbättringar. Under året har det genomförts en ny miljöutredning för affärsområdet. I miljöutredningen framkom det återigen att Bantekniks betydande miljöaspekter är buller i samband med fordonstrafik och från arbetsmaskiner, kemikalieanvändning samt utsläpp till luft från förbränningsmotorer.

Bullrande arbeten uppkommer framförallt i samband med underhåll på spår. Banteknik arbetar för att minska bullerbelastningen med avseende på arbetsmiljö och omgivning. Mätningar har genomförts och till följd av det har en stor del maskiner och utrustning bytts ut. På Banteknik används flertalet kemiska produkter. Den största mängden kemikalier som används är produkter för att minska friktion och ljud mellan räls och spårvagn samt produkter för smörjning av växlar. Banteknik förfogar också över ett stort antal fordon och arbetsmaskiner. För att minska utsläppen till luft från förbränningsmotorer arbetar Banteknik mot uppsatta mål som att minska antalet fordon och byta ut befintliga fordon till miljöfordon.

Dotterbolagens verksamheter

Bussverksamheten
GSB, bedriver linjetrafik inom centrumavtalet vilket startade 2012. Avtalet omfattar 64 fordon och samtliga är av utsläppsklass Euro 5 eller Euro 6. Hälften drivs med gas och hälften är hybridfordon vilka drivs med RME i kombination med el vilket ger låga emissioner till luft. "Bra Miljöval-märkt" el och gas köps in för att maximera andelen förnyelsebart bränsle.

Vår verksamhet belastar även miljön via utsläpp till mark och vatten. Detta sker tillexempel via partiklar från fordonsdäck, spill från motorer, vatten från fordonstvätt, avfalls- och kemikaliehantering samt

klottersanering. För att minimera utsläpp till vatten har vi installerat fordonstvättar med vattenåtervinning i kombination med biologisk rening vilken ger mycket låga utsläppsvärden.

Vår ambition och målsättning är att drift och underhåll av fordon och anläggningar ska utföras på ett miljöriktigt sätt. Det säkerställs genom ett systematiskt arbetssätt baserat på ständiga förbättringar i vårt verksamhetsledningssystem vilket bygger på de krav som finns i miljöstandarden ISO 14001. Verksamheten följs regelbundet upp såväl internt som externt vid revisioner från beställaren. Verksamheten är anmälningspliktig enligt Miljöbalken avseende fordonstvätt samt hantering av motorbränsle.

Trafikantservice
GST har under 2017 miljöcertifierat verksamheten enligt standarden ISO 14001. GST arbetar systematiskt och med ständiga förbättringar utifrån miljöledningssystemets krav och rutiner.

GST betydande miljöaspekter är utsläpp till luft från förbränningsmotorer samt kemikalieanvändning. För att minska utsläppen till luft utbildas berörda inom sparsamt körsätt samt ISA-system har installerats i samtliga fordon för att begränsa hastigheten och därmed utsläppen. Vi har även sett över beställning av material och där det är möjligt genomförs sambeställningar för att minska antalet transporter. Vid inköp av kemikalier tillämpar vi försiktighetsprincipen och vi prioriterar inköp och användning av miljövänliga alternativ. Vi har även kontinuerlig uppföljning av våra kemikalier i syfte att substituera kemikalier som påverkar miljö och/eller hälsa negativt.

Hållbarhetsrapport
I enlighet med ÅRL 6 kap 11§har GSAB valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till revisorn samtidigt som årsredovisningen. Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på www.goteborgssparvagar.se.

Förslag till vinstdisposition (kronor)

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel

Balanserat resultat	201 050 300
Årets resultat	-850 680
	200 199 620

Styrelsen föreslår att

I ny räkning balanseras	200 199 620
	200 199 620

Beträffande företagets resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar, rapporter över förändringar i eget kapital, kassaflödesanalyser samt noter.
Alla belopp uttrycks i tusentals svenska kronor där ej annat anges.

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

RESULTATRÄKNING
(tkr)

	Not	2017-01-01 2017-12-31	2016-01-01 2016-12-31
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	4	1 136 463	1 085 303
Aktiverat arbete för egen räkning		8 162	12 629
Övriga rörelseintäkter	5	3 222	8 244
		1 147 847	**1 106 176**
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-412 209	-358 109
Övriga externa kostnader	6,7	-116 115	-132 590
Personalkostnader	8	-576 314	-590 294
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	12-16	-24 702	-23 605
Rörelseresultat		**18 507**	**1 578**
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från andelar i koncernföretag	19	0	105 000
Övriga ränteintäkter och liknande intäkter		6	31
Räntekostnader och liknande kostnader		-54	-13
Resultat efter finansiella poster		**18 459**	**106 596**
Bokslutsdispositioner	9		
Lämnat koncernbidrag		-11 300	0
Förändring överavskrivningar		-8 010	-2 380
Resultat före skatt		**-851**	**104 216**
Skatt på årets resultat	10	0	-1
ÅRETS RESULTAT		**-851**	**104 215**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

BALANSRÄKNING

(tkr)

	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	11	4 023	6 306
Pågående nyanskaffningar		37	814
		4 060	**7 120**
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	12	2 104	2 287
Nedlagda utgifter på annans fastighet	13	18 799	20 169
Transportmedel	14	56 421	53 959
Inventarier, verktyg och installationer	15	71 486	75 153
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	16	2 554	1 163
		151 364	**152 731**
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	17	114 569	114 569
		114 569	**114 569**
Summa anläggningstillgångar		**269 993**	**274 420**
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter		56 037	62 030
Pågående arbeten för annans räkning	18	1 536	12 739
		57 573	**74 769**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		180 677	173 458
Fordringar hos koncernföretag		5 677	5 966
Aktuella skattefordringar		6 997	5 324
Övriga fordringar		214 151	146 581
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	19	64 553	124 899
		472 055	**456 228**
Kassa och bank	24	**577**	**319**
Summa omsättningstillgångar		**530 205**	**531 316**
SUMMA TILLGÅNGAR		**800 198**	**805 736**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

BALANSRÄKNING

	Not	2017-12-31	2016-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (1 500 aktier)		150 000	150 000
Reservfond		5 610	5 610
		155 610	**155 610**
Fritt eget kapital	28		
Balanserad vinst		201 050	193 021
Årets resultat		-851	104 215
		200 199	**297 236**
Summa eget kapital		**355 809**	**452 846**
Obeskattade reserver	20	**82 794**	**74 784**
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	21	49 878	55 828
Övriga avsättningar	22	1 072	1 265
		50 950	**57 093**
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		39 029	47 249
Skulder till koncernföretag		133 497	66 128
Övriga kortfristiga skulder		33 794	21 009
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	23	104 325	86 627
		310 645	**221 013**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**800 198**	**805 736**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

(tkr)

		Bundet eget kapital		*Fritt eget kapital*		
	Not	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserad vinst	Årets resultat	**Summa eget kapital**
Ingående balans per 1 januari 2016		**150 000**	**5 610**	**186 065**	**10 076**	**351 751**
Disposition av föregående års resultat				10 076	-10 076	0
Årets resultat					104 215	104 215
Transaktioner med ägare:						
Utdelningar				-3 120		-3 120
Utgående balans per 31 december 2016		**150 000**	**5 610**	**193 021**	**104 215**	**452 846**

Aktiekapitalet utgörs av 1 500 aktier med ett kvotvärde motsvarande 100 000 kronor.

		Bundet eget kapital		*Fritt eget kapital*		
	Not	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserad vinst	Årets resultat	**Summa eget kapital**
Ingående balans per 1 januari 2017		**150 000**	**5 610**	**193 021**	**104 215**	**452 846**
Disposition av föregående års resultat				104 215	-104 215	0
Årets resultat					-851	-851
Transaktioner med ägare:						
Utdelningar				-105 000		-105 000
Aktieägartillskott				8 814		8 814
Utgående balans per 31 december 2017		**150 000**	**5 610**	**201 050**	**-851**	**355 809**

Aktiekapitalet utgörs av 1 500 aktier med ett kvotvärde motsvarande 100 000 kronor.

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

KASSAFLÖDESANALYS

(tkr)	Not	2017-01-01 2017-12-31	2016-01-01 2016-12-31
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat		18 507	1 578
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet:	27	20 078	18 211
Erhållen utdelning		105 000	0
Erhållen ränta		6	31
Erlagd ränta		-54	-13
Betald inkomstskatt		-1 674	541
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		**141 863**	**20 348**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Minskning(+)/ökning(-) av varulager		17 196	6 760
Minskning(+)/ökning(-) av kundfordringar		-7 219	-750
Minskning(+)/ökning(-) av övriga kortfristiga fordringar		-103 121	-33 781
Minskning(-)/ökning(+) leverantörsskulder		-8 220	3 281
Minskning(-)/ökning(+) av övriga kortfristiga skulder		86 552	28 057
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**127 051**	**23 915**
Investeringsverksamheten			
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-281	-1 654
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-22 032	-19 548
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		520	438
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-21 793**	**-20 764**
Finansieringsverksamheten			
Utbetald utdelning		-105 000	-3 120
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**-105 000**	**-3 120**
Årets kassaflöde		**258**	**31**
Likvida medel vid årets början		**31**	**0**
Likvida medel vid årets slut	24	**289**	**31**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

NOTER

Not 1 Allmän information

Göteborgs Spårvägar AB med organisationsnummer 556353-3412 är ett aktiebolag registrerat i Sverige med säte i Göteborg. Adressen till huvudkontoret är Rantorget 4, 401 26 Göteborg. Företagets bedriver spårvagnstrafik och anläggningsverksamhet inom Göteborgs och Mölndals kommuner.

Moderföretag i den största koncernen som företaget är dotterföretag till är Göteborgs Stadshus AB, org.nr. 556537-0888, med säte i Göteborg. Det finns ingen mindre koncern där Göteborgs Spårvägar AB är dotterföretag.

Ingen koncernredovisning har upprättats med stöd av Årsredovisningslagen 7 kap. 2 § punkt 1.

Not 2 Redovisningsprinciper och värderingsprinciper

Företaget tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 (uppdaterad 2016:9) *Årsredovisning och koncernredovisning* ("K3").

Intäkter

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av den ersättning som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för mervärdeskatt, rabatter, returer och liknande avdrag.

Företagets intäkter består i huvudsak av ersättning för tjänster som trafikentreprenör, till Västtrafik AB samt Göteborgs Stads Trafikkontor, genom ett tilldelat kontrakt.

Försäljning av tjänster

Intäkter från försäljning av tjänster på löpande räkning redovisas som intäkt i den period arbetet utförs och material levereras eller förbrukas. Intäkter från försäljning av tjänster utgörs nästan uteslutande av uppdrag på löpande räkning. I de undantagsfall som uppdrag sker till fast pris sker redovisning enligt s.k. successiv vinstavräkning, vilket innebär att intäkter och kostnader redovisas i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen.

Leasingavtal

Ett finansiellt leasingavtal är ett avtal enligt vilken de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Övriga leasingavtal klassificeras som operationella leasingavtal. Samtliga leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal, vilket innebär att leasingavgiften fördelas linjärt över leasingperioden.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, bonus, betald semester, betald sjukfrånvaro m m samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Från och med 1 juli 2010 gäller pensionsavtalet PA KFS09 för företagets anställda, vilket är en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionsutfästelser från tidigare pensionsavtal med förmånsbestämd pensionsplan redovisas i enlighet med de förenklingsregler som finns i K3 kap. 28 punkt 18-22. Merparten av tidigare förmånsbestämda pensionsutfästelser är inlösta hos den externa pensionsförvaltaren KPA. Varje årsskifte gör KPA en aktuell beräkning av utestående pensionsåtaganden och i den utsträckning som fonderade medel inte täcker pensionsåtagandet erhåller moderföretaget en årlig pensionspremie från KPA. Eftersom företaget innehar en överskottsfond av betydande värde hos KPA, avräknas för närvarande de årliga pensionspremierna mot denna fond.

Intjänad pensionsrätt från tidigare pensionsavtal med förmånsbestämd pensionsplan som inte lösts in av extern part redovisas som en avsättning. KPA gör varje årsskifte en aktuell beräkning av utestående pensionsåtaganden. Bolaget redovisar utestående pensionsåtaganden enligt alternativregeln. Dessa pensionsåtaganden är tryggade genom kommunal borgen av Göteborgs Stad.

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Koncernbidrag
Erhållna och lämnade koncernbidrag redovisas som bokslutsdisposition i resultaträkningen.

Inkomstskatter
Skattekostnaden utgörs av summan av aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuell skatt
Aktuell skatt beräknas på det skattepliktiga resultatet för perioden. Skattepliktigt resultat skiljer sig från det redovisade resultatet i resultaträkningen då det har justerats för ej skattepliktiga intäkter och ej avdragsgilla kostnader samt för intäkter och kostnader som är skattepliktiga eller avdragsgilla i andra perioder. Aktuell skatteskuld beräknas enligt de skattesatser som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt
Uppskjuten skatt redovisas på temporära skillnader mellan det redovisade värdet på tillgångar och skulder i de finansiella rapporterna och det skattemässiga värdet som används vid beräkning av skattepliktigt resultat. Uppskjuten skatt redovisas enligt den s k balansräkningsmetoden. Uppskjutna skatteskulder redovisas för i princip alla skattepliktiga temporära skillnader, och uppskjutna skattefordringar redovisas i princip för alla avdragsgilla temporära skillnader i den omfattning det är sannolikt att beloppen kan utnyttjas mot framtida skattepliktiga överskott. Obeskattade reserver redovisas inklusive uppskiuten skatteskuld.

Aktuell och uppskjuten skatt för perioden
Aktuell och uppskjuten skatt redovisas som en kostnad eller intäkt i resultaträkningen, utom när skatten är hänförlig till transaktioner som redovisats direkt mot eget kapital. I sådana fall ska även skatten redovisas direkt mot eget kapital.

Immateriella tillgångar
Anskaffning genom separata förvärv
Immateriella tillgångar som förvärvats separat redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens uppskattade nyttjandeperiod, vilken uppskattas till 5 år. Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns en indikation på att dessa har förändrats jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Effekten av eventuella ändringar i uppskattningar och bedömningar redovisas framåtriktat. Avskrivning påbörjas när tillgången kan användas.

Borttagande från balansräkningen
En immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Den vinst eller förlust som uppkommer när en immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Detta redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar
Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Anskaffningsvärdet består av inköpspriset och utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet för att bringa den på plats och i skick att användas. Tillkommande utgifter inkluderas endast i tillgången eller redovisas som en separat tillgång, när det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med posten kommer att tillfalla företaget och att anskaffningsvärdet för densamma kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Alla övriga kostnader för reparationer och underhåll samt tillkommande utgifter redovisas i resultaträkningen i den period då de uppkommer.

Då skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter bedöms vara väsentlig, delas tillgången upp på dessa komponenter.

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Avskrivning påbörjas är den materiella anläggningstillgången kan tas i bruk. Materiella anläggningstillgångars nyttjandeperioder uppskattas till:

Byggnader	20-30 år
Nedlagda utgifter på annans fastighet	20 år
Transportmedel	5-10 år
Inventarier, verktyg och installationer	5-10 år

Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns indikationer på att förväntad förbrukning har förändrats väsentligt jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Då företaget ändrar bedömning av nyttjandeperioder, omprövas även tillgångens eventuella restvärde. Effekten av dessa ändringar redovisas framåtriktat.

Borttagande från balansräkningen
Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring, eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången eller komponenten. Den vinst eller förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Den realisationsvinst eller realisationsförlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Nedskrivningar av anläggningstillgångar
Vid varje balansdag analyserar företaget de redovisade värdena för anläggningstillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet, beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Där det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader är det pris som företaget beräknar kunna erhålla vid en försäljning mellan kunniga, av varandra oberoende parter, och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, med avdrag för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen. Vid beräkning av nyttjandevärde diskonteras uppskattat framtida kassaflöde till nuvärde med en diskonteringsränta före skatt som återspeglar aktuell marknadsbedömning av pengars tidsvärde och de risker som förknippas med tillgången. För att beräkna de framtida kassaflödena har företaget använt budget och prognoser för de kommande fem åren.

Om återvinningsvärdet för en tillgång (eller kassagenererande enhet) fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, skrivs det redovisade värdet på tillgången (eller den kassagenererande enheten) ned till återvinningsvärdet. En nedskrivning har omedelbart kostnadsföras i resultaträkningen.

Vid varje balansdag gör företaget en bedömning om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen delvis eller helt. Då en nedskrivning återförs, ökar tillgångens (den kassagenererande enhetens) redovisade värde. Det redovisade värdet efter återföring av nedskrivning får inte överskrida det redovisade värde som skulle fastställts om ingen nedskrivning gjorts av tillgången (den kassagenererande enheten) under tidigare år. En återföring av en nedskrivning redovisas direkt i resultaträkningen.

Andelar i koncernföretag
Andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde.

Varulager
Företagets lager utgörs nästan uteslutande av reservdelar till spårvagnar. Reservdelarna har värderats till anskaffningsvärde. I anskaffningsvärdet för egentillverkade och reparerade reservdelar ingår kostnaden för direkt nedlagd tid och direkta materialkostnader inklusive materialomkostnadspålägg. Individuell inkuransbedömning där hänsyn tagits till respektive reservdels årliga förbrukning har skett.
Pågående arbeten för annans räkning utgörs av företagets nedlagda kostnader värderat till anskaffningsvärde.

Likvida medel
Likvida medel utgörs av kontantkassor i företaget. Företagets banktillgodohavanden är anslutna till Göteborgs Stads koncernkonto och ingår i balansposten övriga kortfristiga fordringar.

Avsättningar
Avsättningar redovisas när företaget har en befintlig förpliktelse (legal eller informell) som en följd av en inträffad händelse, det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

En avsättning omprövas varje balansdag och justeras så att den återspeglar den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen, med hänsyn tagen till risker och osäkerheter förknippade med förpliktelsen. När en avsättning beräknas genom att uppskatta de utbetalningar som förväntas krävas för att reglera förpliktelsen, motsvarar det redovisade värdet nuvärdet av dessa utbetalningar.

Där en del av eller hela det belopp som krävs för att reglera en avsättning förväntas bli ersatt av en tredje part, ska gottgörelsen särredovisas som en tillgång i balansräkningen när det är så gott som säkert att den kommer att erhållas om företaget reglerar förpliktelsen och beloppet kan beräknas tillförlitligt.

Omstruktureringsreserv
En avsättning för omstrukturering av verksamhet redovisas då företaget måste fullfölja omstruktureringen till följd av en legal eller informell förpliktelse. En informell förpliktelse föreligger när företaget har en fastställd och utförlig omstruktureringsplan och de som berörs har en välgrundad uppfattning om att omstruktureringen kommer att genomföras.

Aktieägartillskott
Aktieägartillskott som en ägare lämnar redovisas som en ökning av andelens redovisade värde. Aktieägartillskott som en ägare erhåller redovisas direkt i eget kapital.

Eventualförpliktelser
En eventualförpliktelse är en möjlig förpliktelse till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer att bekräftas av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir, eller en befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser redovisas i not.

Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalysen visar företagets förändringar av likvida medel under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen har upprättas enligt den indirekta metoden.

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 3 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar
Nedan redogörs för de viktigaste antagandena om framtiden, och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar per balansdagen, som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästa räkenskapsår.
- Nyttjandeperioder materiella anläggningstillgångar
- Nedskrivningsprövning av anläggningstillgångar
- Aktivering eller kostnadsföring av underhållsprojekt, det vill säga värdehöjande förbättring eller ej
- Antaganden avseende ränta och livslängd vid beräkning av pensionsskulderna
- Osäkra fordringar respektive skulder p g a tvister

Viktiga bedömningar vid tillämpning av Göteborgs Spårvägars redovisningsprinciper
I följande avsnitt beskrivs de viktigaste bedömningar, förutom de som innefattar uppskattningar (se ovan), som företagsledningen har gjort vid tillämpningen av företagets redovisningsprinciper och som har den mest betydande effekten på de redovisade beloppen i de finansiella rapporterna.
Inkurans i varulagret har bokats efter en individuell bedömning baserat på artiklarnas omsättningshastighet. Vid bedömningen har beaktats behovet av att ha reservdelar vid oförutsedda driftsstop. Det sker en regelbunden översyn av nyttjandeperioder för större investeringar under rubriken anläggningstillgångar. Vid behov sker korrigeringar av gällande avskrivningsplaner. Tidigare års nedskrivningar avser omvärdering av nyttjandeperioder för arbetsfordon. Om det inte föreligger ett behov att skriva upp värdet av fordon per balansdagen, sker en reversering av gjorda nedskrivningar i samband med att fordonen avyttras. Företagets pensionsåtaganden har beräknats av pensionsförvaltaren KPA Pension enligt Finansinspektionens alternativregel. Den framtida utvecklingen av pensionsåtagandena är beroende av flera externa faktorer såsom ränteläge, inflation, livslängdsantaganden mm. Pensionsåtagandenas beräknade framtida utveckling följs löpande då företaget beställer pensionsprognoser två gånger per år.

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 4 Uppgift om inköp och försäljning inom samma koncern

	2017	2016
Inköp Stadshus AB koncernen	31,4%	25,2%
Försäljning Stadshus AB koncernen	3,8%	7,2%
Inköp Göteborgs Stad	4,3%	4,0%
Försäljning Göteborgs Stad	94,3%	87,7%

Not 5 Övriga rörelseintäkter

Minskningen av övriga rörelseintäkter jämfört med föregående år beror främst på att bolaget under 2016 erhöll 5 614 tkr avseende återbetalning från FORA rörande för högt inbetalda arbetsmarknadspremier för året 2004. Övriga rörelseintäkter utgörs främst av skadeersättningar för kollisioner och stillestånd.

Not 6 Upplysning om ersättning till revisorn

	2017	2016
Ernst & Young AB		
revisionsuppdrag	363	272
skatterådgivning	0	17
Lekmannarevisorer		
revisionsuppdrag	237	252
Summa	**600**	**541**

Med revisionsuppdrag avses revisorns ersättning för den lagstadgade revisionen. Arbetet innefattar granskningen av årsredovisningen och bokföringen, styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt arvode för revisionsrådgivning som lämnats i samband med revisionsuppdraget.

Not 7 Leasingavtal

Operationella leasingavtal - leasetagare
Företagets väsentligaste leasingavtal avser spårvagnsmodellerna M31 och M32 där Göteborgs Stads Leasing AB (GSL) är leasegivare. De enskilda avtalen förfaller successivt fram till år 2038. Vidare leasas kommunikationssystemet Rakel från GSL. Dessutom leasas merparten av företagets fordon från GSL. Summan av årets kostnadsförda leasingavgifter avseende operationella leasingavtal uppgår till 186 735 Tkr (117 177Tkr). Från och med 2016 ingår även kostnader för lokal och markhyresavtal. Ökningen i framtida leasingkostnader beror på den nya spårvagnsmodellen M33 som kommer att leasas från GSL. Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal förfaller enligt följande:

Förfallotidpunkt:	2017
Inom ett år	97 320
Senare än ett år men inom fem år	352 739
Senare än fem år	4 214 067
Summa	**4 664 126**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 8 Antal anställda, löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2017		2016	
Medeltalet anställda	**Antal anställda**	**Varav antal män**	**Antal anställda**	**Varav antal män**
	1 123	851	1 182	875
Totalt	**1 123**	**851**	**1 182**	**875**

	2017-12-31	2016-12-31
Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen		
Kvinnor:		
styrelseledamöter	3	3
andra personer i företagets ledning inkl VD	4	5
Män:		
styrelseledamöter	6	6
andra personer i företagets ledning inkl VD	7	7

	2017		2016	
Löner, andra ersättningar m m	**Löner och andra ersättningar**	**Soc kostn (varav pensions-kostnader)**	**Löner och andra ersättningar**	**Soc kostn (varav pensions-kostnader)**
	413 056	153 963 (25 940)	424 347	157 880 (26 026)

Pensioner
Företagets kostnad för avgiftsbestämda pensionsplaner uppgår till 25 940 Tkr (26 026).

Företagets ersättning till styrelse och VD uppgår till 1 794 tkr (1 715). Av företagets pensionskostnader avser 397 tkr (388) gruppen styrelse och VD. Vid ofrivillig uppsägning erhåller VD 1,5 årslöner. Övriga i bolagsledningen har uppsägningsvillkor enligt kollektivavtal.

Not 9 Bokslutsdispositioner

	2017	2016
Lämnat koncernbidrag	-11 300	0
Förändring överavskrivningar	-8 010	-2 380
Summa	**-19 310**	**-2 380**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 10 Skatt på årets resultat

	2017	2016
Aktuell skatt	0	-1
Skatt på årets resultat	**0**	**-1**

Avstämning årets skattekostnad

	2017	2016
Redovisat resultat före skatt	-851	104 216
Skatt beräknad med skattesats 22 %	187	-22 928
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-187	-176
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	0	23 103
Summa	**0**	**-1**
Justeringar som redovisats innevarande år avseende tidigare års aktuella skatt	0	0
Årets redovisade skattekostnad	**0**	**-1**

Not 11 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	12 526	10 098
Inköp	281	2 428
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**12 807**	**12 526**
Ingående avskrivningar	-6 220	-4 002
Årets avskrivningar enligt plan	-2 564	-2 218
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-8 784**	**-6 220**
Utgående planenligt restvärde	**4 023**	**6 306**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 12 Byggnader och mark

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	4 727	4 727
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**4 727**	**4 727**
Ingående avskrivningar	-2 440	-2 257
Årets avskrivningar enligt plan	-183	-183
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-2 623**	**-2 440**
Utgående planenligt restvärde	**2 104**	**2 287**

Not 13 Nedlagda utgifter på annans fastighet

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	24 117	23 926
Inköp	0	191
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**24 117**	**24 117**
Ingående avskrivningar enligt plan	-3 948	-2 364
Omklassificeringar	0	-224
Årets avskrivningar enligt plan	-1 370	-1 360
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	**-5 318**	**-3 948**
Utgående planenligt restvärde	**18 799**	**20 169**

Not 14 Transportmedel

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	108 187	94 494
Inköp	13 791	15 546
Försäljningar/utrangeringar	-1 773	-1 853
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**120 205**	**108 187**
Ingående avskrivningar enligt plan	-48 335	-40 348
Försäljningar/utrangeringar	1 175	1 845
Omklassificeringar	0	-156
Årets avskrivningar enligt plan	-11 247	-9 676
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	**-58 407**	**-48 335**
Ingående nedskrivningar	-5 893	-5 468
Försäljningar/utrangeringar	516	0
Återförda nedskrivningar	0	8
Omklassificeringar	0	156
Årets nedskrivningar	0	-589
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-5 377**	**-5 893**
Utgående planenligt restvärde	**56 421**	**53 959**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 15 Inventarier, verktyg och installationer

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	120 806	117 221
Inköp	6 334	3 933
Försäljningar/utrangeringar	-1 557	-348
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**125 583**	**120 806**
Ingående avskrivningar enligt plan	-45 653	-36 421
Försäljningar/utrangeringar	894	348
Årets avskrivningar enligt plan	-9 338	-9 580
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	**-54 097**	**-45 653**
Utgående planenligt restvärde	**71 486**	**75 153**

Not 16 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående redovisat värde	1 163	1 136
Omklassificeringar	1 391	27
Utgående redovisat värde	**2 554**	**1 163**

Not 17 Andelar i koncernföretag

	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde	280 484	280 484
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**280 484**	**280 484**
Ingående nedskrivningar	-165 915	-165 915
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-165 915**	**-165 915**
Utgående redovisat värde	**114 569**	**114 569**

Företagets innehav av andelar i koncernföretag

				Redovisat värde	
Företagets namn	**Kapital-andel**	**Rösträtts-andel**	**Antal aktier**	**2017-12-31**	**2016-12-31**
GS Buss AB	100%	100%	250 000	59 085	59 085
GS Trafikantservice AB	100%	100%	40 000	55 484	55 484
Summa				**114 569**	**114 569**

Företagets namn	Org.nr	Säte	Årets Resultat	Eget Kapital
GS Buss AB	556771-4380	Göteborg	575	119 207
GS Trafikantservice AB	556771-2251	Göteborg	-45	56 021

Not 18 Pågående arbeten för annans räkning

	2017-12-31	2016-12-31
Nedlagda kostnader	1 536	12 739
Summa	**1 536**	**12 739**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 19 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Upplupna intäkter	51 964	15 782
Anteciperad utdelning	0	105 000
Övriga poster	12 589	4 117
Summa	**64 553**	**124 899**

Anteciperad utdelning avser utdelning från GS Buss AB.

Not 20 Obeskattade reserver

	2017-12-31	2016-12-31
Periodiseringsfond beskattningsår 2012	4 560	4 560
Ackumulerade överavskrivningar	78 234	70 224
Summa	**82 794**	**74 784**

Not 21 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Företagets pensionsskuld per 2017-12-31 är beräknad enligt Finansinspektionens alternativregel och avser de tidigare pensionsavtalen PFA/PA-KL/PA-KommF. Pensionsskulden är beräknad av KPA Pension och uppgår till 49 878 tkr (55 828). Företagets pensionskuld är tryggad genom kommunal borgen från Göteborgs Stad. Värdet i bolagets överskottsfond hos pensionsförvaltaren uppgår per 2017-12-31 till 53 244 tkr (42 560). Överskottet härrör från tidigare pensionsskulder som har lösts in hos KPA Pension. Värdet i överskottsfonden beräknas som skillnaden mellan å ena sidan försäkringarnas pensionskapital och å andra sidan kapitalvärdet av garanterade åtaganden, gjorda indexeringar och det solvenskapital som KPA Pension behöver. En överskottsberäkning sker varje år per den 31 december. De insatta medlen på överskottsfonden kan användas till att betala löpande premier hos KPA Pension.

Not 22 Övriga avsättningar

2017-12-31	Omstruktureringar	Riskkostnader	Summa
Vid årets början	1 265	0	**1 265**
Tillkommande avsättningar	1 608	0	**1 608**
Belopp som tagits i anspråk	-1 801	0	**-1 801**
Vid årets slut	**1 072**	**0**	**1 072**

Avsättningarna avser att täcka omstruktureringskostnader.

2016-12-31	Omstruktureringar	Riskkostnader	Summa
Vid årets början	1 039	0	**1 039**
Tillkommande avsättningar	1 265	0	**1 265**
Belopp som tagits i anspråk	-1 039	0	**-1 039**
Återföring av outnyttjade belopp	0	0	**0**
Vid årets slut	**1 265**	**0**	**1 265**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 23 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Upplupna löner	6 851	6 521
Upplupna semesterlöner	19 536	19 800
Upplupna sociala avgifter	8 446	8 606
Upplupen löneskatt	5 379	5 352
Upplupna pensionskostnader	3 199	3 588
Förutbetalda intäkter	8 244	10 814
Övriga poster	52 670	31 946
Summa	**104 325**	**86 627**

Not 24 Likvida medel i kassaflödet

	2017-12-31	2016-12-31
Kassa och Bank	289	31
Summa	**289**	**31**

Not 25 Upplysningar om närstående

Transaktioner mellan företaget och dess närstående har skett på marknadsmässiga grunder. Några transaktioner med ledande befattningshavare eller nyckelpersoner utöver lön och ersättningar (se not 8) har inte förekommit.

Not 26 Händelser efter balansdagen

Inga händelser som kan anses väsentliga har inträffat under perioden 1 januari till den 8 februari 2018.

Not 27 Poster som inte ingår i kassaflödet

	2017-12-31	2016-12-31
Avskrivningar	24 702	23 016
Nedskrivningar	0	589
Realisationsförlust	619	0
Realisationsvinst	-437	-430
Omklassificering	1 337	69
Förändringar av avsättningar	-6 143	-5 033
Summa	**20 078**	**18 211**

Göteborgs Spårvägar Aktiebolag
556353-3412

Not 28 Resultatdisposition

Till årstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserat resultat	201 050 300
Årets resultat	-850 680
	200 199 620

Styrelsen föreslår att:

I ny räkning balanseras	200 199 620
	200 199 620

Göteborg 2018-02-08

Endrick Schubert
Styrelsens ordförande

Ann Karlsson
Första vice styrelseordförande

Martin Darelius

Anne-Christine Vesterholm

Ewa Karlholm-Jansson

Klas Eriksson

Anders Källström
Andra vice syrelseordförande

Jan Nilsson

Lars-Arne Johansson

Lars-Börje Björfjäll
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2018-02-08
Ernst & Young AB

Thomas Nilsson
Auktoriserad revisor

Vår granskningsrapport har avgivits 2018-02-08

Vivi-Ann Nilsson
Lekmannarevisor

Lars Bergsten
Lekmannarevisor

Building a better working world

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Göteborgs Spårvägar Aktiebolag, org.nr 556353-3412

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Göteborgs Spårvägar Aktiebolag för räkenskapsåret 2017.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Göteborgs Spårvägar Aktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Göteborgs Spårvägar Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Årsrapport 2017, men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana

Building a better working world

upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Göteborgs Spårvägar Aktiebolag för räkenskapsåret 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Göteborgs Spårvägar Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Göteborg den 8 februari 2018

Ernst & Young AB

Thomas Nilsson
Auktoriserad revisor

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Granskningsrapport för år 2017

Till årsstämman i Göteborgs Spårvägar AB Org.nr 556353-3412
Till Göteborgs kommunfullmäktige för kännedom

Vi, lekmannarevisorer utsedda av kommunfullmäktige i Göteborgs kommun, har granskat Göteborgs Spårvägar AB:s verksamhet under år 2017.

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas ansvar är att granska om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, god revisionssed i kommunal verksamhet och med beaktande av de beslut kommunfullmäktige och årsstämman har fattat. En sammanfattning av utförd granskning har överlämnats till bolagets styrelse och verkställande direktör i en granskningsredogörelse. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för vår bedömning.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Göteborg den 8 februari 2018

Lars Bergsten
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Vivi-Ann Nilsson
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Verksamhetsberättelse med hållbarhetsrapport 2017

Göteborgs Spårvägar

I fokus 2017

Form och design klar för den nya spårvagnen M33

Under året har Göteborgs Spårvägar fattat beslut om form och design för M33. Formen har sin grund i säkerhets- och tillgänglighetskrav. Interiört har vagnen en färgsättning och ett materialval som ger en attraktiv och välkomnande känsla, samtidigt som det är ljust och transparent. De nya vagnarna har låggolv och större flexibla ytor, exempelvis för rullstolar och barnvagnar. Möjligheterna till ett effektivt tekniskt underhåll har också setts över.

I maj 2019 beräknas de första två spårvagnarna komma till Göteborg och de ska provköras minst 20 000 km i linjetrafik innan slutgodkännande. Därefter levereras ytterligare 38 vagnar fram till och med halvårsskiftet 2021. Avtalet ger oss möjlighet att köpa ytterligare 60 spårvagnar.

Ny organisation för högre kvalitet och lägre kostnader

Göteborgs Spårvägar har sjösatt en ny organisation. Syftet är att höja kvalitet och säkerhet i alla leveranser, utveckla effektivare arbetssätt och sänka kostnader. En viktig del i förändringsarbetet är nollfelsvisionen – som ledstjärna i förbättringsarbetet. Under 2018 ska 150 förbättringar genomföras i verksamheten.

Nya avtal om trafikservicetjänster

Vi vann tre avtal i Västtrafiks upphandling av trafikservicetjänster. Det gäller bemanning av Nils Ericson Terminalen, störningshantering och informatörer i Västra Götalandsregionen och Kungsbacka kommun samt hållplatsinformation i Göteborg, Partille, Mölndal och Kungsbacka. Avtalen startar 2018. I upphandlingarna fick Göteborgs Spårvägar högsta betyg på kvalitet, vilket byggde på ett intensivt arbete under 2017 med att certifiera affärsområde Trafikantservice enligt kvalitets- och miljöstandard ISO 9001 och 14001.

Miljardsatsning på Göteborgs kollektivtrafik

Sommaren 2017 enades Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen och Sverigeförhandlingen om en stor satsning på kollektivtrafik, cykelbanor och nya bostäder i Göteborg. I paketet ingår bland annat en ny spårväg mellan Linnéplatsen, Lindholmen och Frihamnen, en linbana mellan Järntorget och Wieselgrensplatsen och tre nya busslinjer. Bygget sker i etapper och allt planeras vara färdigställt till 2035. Sammanlagt är det satsningar på 7,2 miljarder kronor.

FEMÅRSÖVERSIKT	2017	2016	2015	2014	2013
Omsättning och resultat, Mkr					
Nettoomsättning	1 398	1 336	1 258	1 209	1 251
Rörelseresultat	48	22	25	37	3
Årets resultat	48	23	27	35	1
Finansiell ställning, Mkr					
Balansomslutning	862	831	725	700	669
Eget kapital	504	466	447	421	384
Soliditet	58	56	62	60	57
Kassaflöde från löpande verksamhet	81	117	53	-2	31
Lönsamhet, %					
Avkastning på totalt kapital	6	3	4	6	1
Avkastning på eget kapital	9	5	6	9	1
Investeringar, Mkr					
Bruttoinvesteringar	21	21	71	48	45
Personal					
Medelantal anställda	1 395	1 445	1 425	1 422	1 604
Nyckeltal i verksamheten					
Antal delresor, miljoner	139	134	127	125	144
Genomförda bussturer i % av utbud	99,93	99,95	99,96	99,90	99,88
Genomförda spårvagnsturer i % av utbud	99,70	99,90	99,60	99,50	99,90

INTERVJU MED VD

Resultat och kvalitet att vara stolt över!

Lars-Börje Björfjäll, *VD Göteborgs Spårvägar*

Hur påverkas ni av utvecklingen i Göteborg?

Göteborg växer så det knakar. Högkonjunkturen, som stärktes under 2017, förväntas öka ännu mer under 2018. Både industrin och tjänstesektorn går för fullt. Samtidigt ökar befolkningen i och runt om Göteborg. Det ökar resandet såväl till, från och inom staden.

Under året har vi ökat turtätheten för både buss och spårvagn. Ändå har vi svårt att hålla jämn takt med den växande efterfrågan. Bristen på spårvagns- och bussförare är en orsak, men också utmaningen att rekrytera i Göteborgsområdet i rådande högkonjunktur. Vi utbildar löpande nya förare. Eftersom trafiken rullar dygnet runt, 365 dagar om året har vi ständigt ett behov av att rekrytera fler.

År 2025 ska var tredje resa i Göteborgsregionen göras med kollektivtrafik. För att kunna öka trafiken och samtidigt fasa ut gamla spårvagnar har vi tecknat avtal som ger oss möjlighet att köpa 100 nya vagnar de närmaste tio åren. För uppställning och underhåll av de nya vagnarna behövs ytterligare en

spårvagnshall. Behovet förstärks av att depån i Majorna, som mer än halva spårvagnstrafiken utgår från, behöver byggas om. Därför är det avgörande med beslut om att börja bygga depån på Ringön.

Hur utvecklas spårvagnsflottan?

Göteborg har gjort den största upphandlingen av spårvagnar någonsin i Sverige. Upphandlingen ska säkra en modern, attraktiv och säker kollektivtrafik de närmaste 30 åren.

Att ta in en ny spårvagn med ny teknik är ett stort projekt. Därför lägger vi nu mycket tid på förberedelser. Många medarbetare är engagerade i allt från utbildning av förare till utformning av nya arbetsplatser och beställning av underhållsmaterial.

I år har vi också avslutat ett renoveringsprogram av våra M31:or som levererades på 1980-talet. Totalt har 80 vagnar renoverats under nästan sex år.

Efter att skiljedomen blev klar mellan Göteborgs Stad och tillverkaren Ansaldobreda gällande spårvagnen M32, blev det möjligt för oss att inleda åtgärder för att reparera vagnarna i egen regi. Därmed ska vi få ut alla 65 vagnar i trafik fram till 2020.

Under 2017 har vi fått tillbaka elva vagnar. Därmed finns en stabil tillgång till vagnar som kan sättas ut i trafik.

Vilka resultat har ni gjort 2017?

Vi har goda resultat inom alla affärsområden. Samtliga överträffade de ekonomiska målen för året. Framför allt har det skett med mycket hög kvalitet. Det är tack vare våra skickliga medarbetare. Jag är stolt över de resultat och den kvalitet som vi har levererat under 2017.

Både Buss och Spårvagn får höga betyg i kundnöjdhet, punktlighet, trygghet ombord och övriga kvalitetsfaktorer. Trots brist på förare har vi kunnat köra spårvagnstrafiken som planerat. Det hade inte gått utan ett stort engagemang från medarbetarna.

Affärsområde Trafikantservice, som bland annat svarar för trafikvärdar och trafikledningen på Nils Ericson Terminalen, har på kort tid ISO-certifierat hela verksamheten. Därmed kunde vi ta hem flera stora avtal genom högsta betyg på kvalitet. Affärsområde Banteknik har lyckats hålla hög kvalitet i sina leveranser samtidigt som det sker stora omläggningar i trafiken till följd av stadens många byggprojekt.

Vad står i fokus under 2018?

Vårt viktigaste mål är att resenärerna ska vara nöjda med sina resor, så att de fortsätter åka kollektivt. En vision vi siktar mot varje dag är att ha noll fel i våra leveranser.

Vi ska också sänka våra kostnader. Målet är att minska kostnaderna med 100 miljoner kronor till och med 2019 inom spårvagnsverksamheten. Därför har jag utmanat organisationen att genomföra 150 förbättringar under 2018.

Att arbeta med ständiga förbättringar handlar om ett förhållningssätt hos var och en, att hela tiden fundera på hur vi kan göra uppgifter smartare och bättre. Det gäller allt från underhåll till inköp. Vi har även genomfört organisatoriska förändringar för att öka produktiviteten, stimulera interna samarbeten och tillföra ny kompetens i processer.

Jag känner mig trygg med att vi kommer klara våra mål. Medarbetarna på Göteborgs Spårvägar har både kunskapen och engagemanget att förbättra verksamheten för en bättre kundupplevelse.

Hur bidrar ni till en hållbar utveckling?

Ett hållbart företagande är utgångspunkten i all vår verksamhet. Med långsiktighet och ansvarstagande bidrar vi till en hållbar utveckling för våra medarbetare, resenärer och de boende i Göteborg. Vår viktigaste insats är att hålla en hög tillgänglighet och säkerhet i kollektivtrafiken, så att fler resenärer kan och vill åka kollektivt. Kollektivt resande är både ett miljösmart och ekonomiskt alternativ för de boende i regionen. Om färre personer kör egen bil minskar klimatutsläppen och vi får en bättre levnadsmiljö i Göteborg.

För oss är det också hög prioritet att resenärerna känner sig säkra och trygga när de reser med våra spårvagnar och bussar. Därför arbetar vi förebyggande och ser till att våra förare och övrig personal som arbetar ute i trafiken kontinuerligt genomgår kontroller och fortbildning i säkerhet. Under året ägnade vi exempelvis mycket tid åt att planera tillgänglighet och säkerhet kopplat till NMR-demonstrationen och EU-toppmötet i Göteborg.

Våra medarbetarnas utbildning, hälsa och säkerhet är också viktiga hållbarhetsfrågor för oss. Vi har en yttre trafikledning på stan dygnet runt för stöd till våra förare. Vi samarbetar också med olika nätverk och organisationer för att förebygga hot och våld mot vår personal.

Mångfalden i vår organisation är en förutsättning för att möta våra resenärers behov och utveckla verksamheten. Våra medarbetare kommer från många olika bakgrunder och platser och bor i alla delar av Göteborg.

Vi tar ekonomiskt ansvar genom tydliga upphandlingsförfaranden, systematiskt kvalitets- och säkerhetsarbete samt vårt pågående förbättringsarbete. Att vi sänker våra kostnader innebär ett positivt bidrag till göteborgarna.

Stort tack till alla resenärer som har valt att åka kollektivt och till alla våra medarbetare som har gjort det möjligt. Nu ser vi fram emot en fortsatt positiv utveckling under 2018.

Detta är Göteborgs Spårvägar

Vi sätter Göteborg i rörelse. Sedan 1879 har vi sett till så att våra resenärer kan ta sig dit de vill. Vårt viktigaste mål är att våra kunder är nöjda med våra leveranser och att de kommer fram till dagis, skola och jobb dygnet runt, året om.

Vi är den största operatören av kollektivtrafik i Göteborgsregionen och den enda som kör både buss och spårvagn. Vi kör samtliga spårvagnslinjer och busslinjerna 60, 62, 17, 59 och 16X. Inom ramen för spårvagnsuppdraget arbetar vi också med planering och underhåll av spårvägsanläggningen. Vi erbjuder även tjänster inom kollektivtrafik som trafikledning, hållplatsservice och hittegods.

Koncernen Göteborgs Spårvägar består av moderbolaget Göteborgs Spårvägar AB samt dotterbolagen GS Buss AB och GS Trafikantservice AB. Med våra 1 532 medarbetare är vi ett av landets större kommunala bolag. Vi är en del av Göteborgs Stad och ingår i koncernen Göteborgs Stadshus AB.

Kollektivtrafiken – en kollektiv prestation

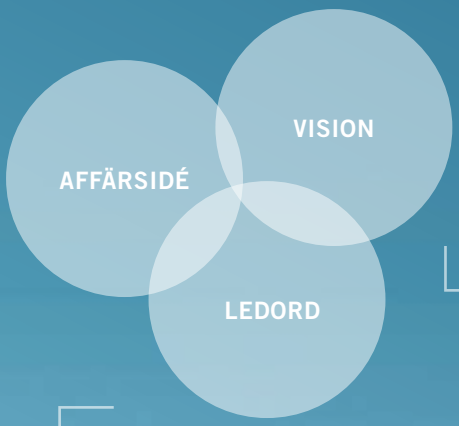
Kollektivtrafiken fungerar genom att vi samarbetar med olika aktörer. Några av de vi jobbar närmast är:

– Västtrafik, som planerar och upphandlar kollektivtrafik i Västra Götalandsregionen.

– Trafikkontoret i Göteborgs stad som via Västtrafik har gett oss uppdraget att köra spårvagnar i Göteborg och Mölndal, sköta underhåll av vagnar och spårvägsanläggningen samt trafikledning.

Med kundfokus, samarbete och engagerade medarbetare sätter vi Göteborg i rörelse.

Sveriges ledande kollektivtrafikföretag – vi ska alltid ligga i framkant när det gäller kundupplevd kvalitet och vara ledande när det gäller effektivitet och utveckling av nya tjänster.

Kundfokus, Samarbete och Engagemang är utgångspunkten i allt vi gör. Ledorden pekar ut en riktning för oss både i vardagen och på längre sikt.

Strategiska mål

Kunder: Vi har nöjda kunder och beställare. Vi levererar hög kvalitet och prisvärda tjänster.

Ekonomi: Vi har lönsamma, hållbara och konkurrenskraftiga affärer, vilket innebär att vi måste vara kostnadseffektiva och konkurrera om rätt affärer.

Verksamhet och processer: Vi har noll fel i våra leveranser, vilket bygger på effektiva arbetssätt och ett systematiskt kvalitets- och säkerhetsarbete.

Medarbetare: Vi har engagerade, kompetenta och kundfokuserade medarbetare samt chefer med ett kommunikativt och engagerande ledarskap som har rätt förutsättningar.

Uppdrag: Vi bidrar positivt till Göteborgs utveckling genom att bidra till stadens mål. Göteborgarna och våra ägare är nöjda med oss. Vi agerar med hög etik och moral.

HÅLLBART FÖRETAGANDE

Dialogen hjälper oss att agera hållbart

Vi bidrar till ett mer hållbart Göteborg. Vårt uppdrag är att erbjuda en effektiv, miljö- och kvalitetsmässig kollektivtrafik samt tjänster och produkter inom området. Det innebär att vi ger våra resenärer tillgänglighet till hela staden på ett tryggt, effektivt och klimatsmart sätt.

Göteborgs Spårvägar ska bidra till det övergripande målet att skapa ett jämlikt och hållbart Göteborg. Stadens mål preciseras inom olika områden som jämlikhet, mänskliga rättigheter samt miljö och klimat. Inom staden finns program, planer och policys som ska styra staden mot att bli mer hållbar.

För att ge en samlad bild av hur alla bolag tillsammans bidrar till stadens hållbarhetsmål, har Göteborgs Stadshus identifierat de mest väsentliga hållbarhetsfrågorna för koncernen.

Väsentliga frågor

Hållbarhetsarbetet i Göteborgs Spårvägar bedrivs integrerat i den löpande verksamheten. Företagsledningen har det övergripande ansvaret för hållbarhetsfrågorna.

Styrningen av Göteborgs Spårvägar utgår från aktuella lagar, ägardirektiv, riktlinjer, direktiv och styrande dokument i Göteborgs Stad och Göteborgs Spårvägar.

I det dagliga arbetet och i relationen med olika intressenter sker styrning genom bland annat affärsidé, vision, ledord, affärsplan, verksamhetsplaner och budget.

Vi har en pågående dialog om de värderingar och förhållningssätt som ska genomsyra vår verksamhet. Medarbetarna får löpande information om nya och förändrade riktlinjer och styrdokument genom chefer och interna kommunikationskanaler. Nya medarbetare får information i introduktionsprogram.

Uppgifter till denna hållbarhetsredovisning har hämtats från våra ekonomi- och ledningssystem, undersökningar samt rapportering från olika verksamheter i bolaget.

Intressentdialog

Resenärerna är våra viktigaste intressenter. Vårt bemötande och kvaliteten på våra tjänster är avgörande för att de ska välja att åka kollektivt. Västtrafik, vår beställare, gör återkommande undersökningar om hur resenärerna upplever sina resor i kollektivtrafiken och vad de tycker är viktigt att utveckla.

Andra viktiga intressenter identifieras årligen i affärsplaneringen. Det är kunder och beställare, medarbetare, ägare, leverantörer och partners samt kollektivtrafikmyndigheter. Vi har en kontinuerlig dialog med intressenterna i olika forum och

GÖTEBORGS STADSHUS VÄSENTLIGA HÅLLBARHETSFRÅGOR

MILJÖ	SOCIALT	EKONOMI
Klimatutsläpp	Jämlikt Göteborg	Ekonomiskt resultat
Utsläpp till luft	Attraktiv arbetsgivare	Antikorruption
Avfall och resurser	Mänskliga rättigheter	Attraktivt Göteborg
	Trygg stad	

därigenom får vi en relevant uppfattning om kravbilder och vilja i vår omvärld.

Under 2018 kommer uppföljningen av dialogen med våra intressenter att utökas kring aspekter som kopplar till hållbart företagande.

Väsentlighetsanalys

Vår verksamhet berör alla tre dimensioner av hållbarhet – social, miljömässig och ekonomisk. Som grund för processen att identifiera väsentliga frågor för företagets hållbarhetsarbete har Göteborgs Spårvägar analyserat insikter från dialogen med våra intressenter, tagit del av den prioritering som Göteborgs Stadshus har gjort samt undersökt branschtypiska indikatorer enligt GRI. Väsentliga frågor har sammanställts, analyserats och prioriterats för vidare behandling i ledningsgrupp och styrelse.

De väsentliga frågor som prioriterats redovisas på följande sidor samt i GRI-index. Fördjupande information om vår verksamhet inom dessa områden finns på **goteborgssparvagar.se/hallbarhet**

INTRESSENT	DIALOGTILLFÄLLEN	UPPFÖLJNING
Resenärer	Möten med förare, trafikvärdar och Hittegods. Kontakt med Kundservice Västtrafik.	Undersökningar av kundnöjdhet. Rapportering av kundsynpunkter.
Kunder/beställare	Möten. Anbudslämning. Löpande dialog.	Avtalsuppföljning. Redovisning av utbud, produktion, leverans och miljö.
Medarbetare/chef	Enhetsmöten. Arbetsplatsträffar. Ledarträffar. Utbildningar. Utvecklingssamtal. Dialog och samverkan med fackliga företrädare. Interna informationskanaler.	Medarbetar- och chefsundersökningar.
Ägare	Ägardialog. Bolagsstämma. Presidiemöten. Styrelsemöten.	Delårsrapportering. Års- och hållbarhetsredovisning. Bolagsstyrningsrapport. Löpande rapportering.
Myndigheter	Tillsyn. Möten. Löpande dialog.	Interna revisioner Trafiksäkerhet. Löpande uppföljningar inom trafiksäkerhet, miljö, arbetsmiljö och brandsskydd.
Leverantörer/partners	Möten. Löpande dialog. Annonsering upphandlingar.	Avtalsuppföljning. Upphandlingar.

SOCIALT ANSVAR

Vår kultur värdesätter olikhet

Hos oss finns fler än 50 olika yrkesgrupper – allt från anläggningsarbetare, plåtslagare, elektriker och informatörer till ingenjörer, förare, trafikplanerare och administratörer. Var och en bidrar till att sätta Göteborg i rörelse.

En väsentlig hållbarhetsfråga för oss är att vi uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Det handlar både om att locka nya medarbetare och att ta hand om våra medarbetare som redan arbetar på Göteborgs Spårvägar. Ett viktigt verktyg för att utveckla verksamheten i linje med våra medarbetares behov och önskemål är medarbetarundersökningen som genomförs varje år. Den ligger till grund för dialog, handlingsplaner och utveckling i alla delar av företaget.

Sedan 2016 deltar vi i Göteborgs Stads medarbetarundersökning. Resultatet redovisades våren 2017 och visar bland annat goda resultat inom Hållbart medarbetarengagemang* och Ledarskap. Undersökningen ger även underlag för utveckling.

Utifrån det totala resultatet 2016 har de prioriterade områdena varit; Utveckling och förnyelse, Kommunikationsklimat och Organisatorisk tillit.

90 nya förare under 2018

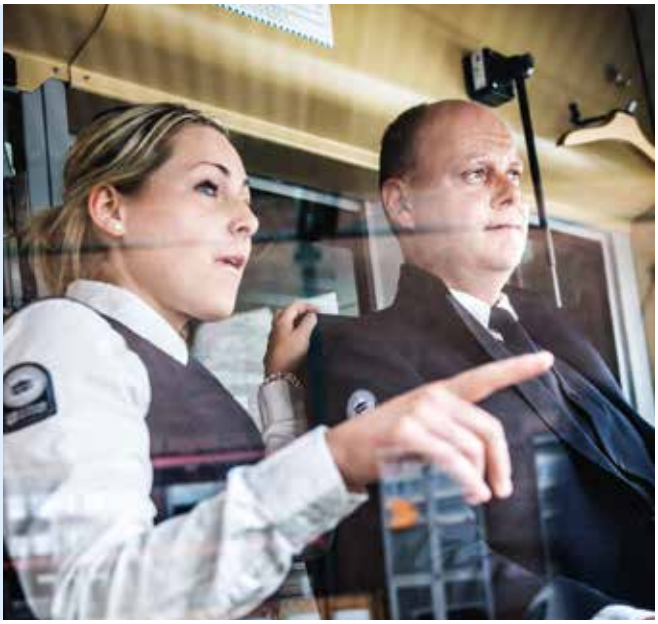
Göteborgs Spårvägar har ett stort rekryteringsbehov, bland annat vill vi anställa trafikledare, elektriker, mekaniker, bussförare och terminalvärdar. Särskilt stort är behovet av spårvagnsförare, där vi behöver anställa 90 förare under 2018. Behovet påverkas av pensionsavgångar, att förare söker vidare till nya tjänster internt och externt samt att spårvagnstrafiken utökas nästa år.

Göteborg tävlade i Spårvagns-EM

Göteborg deltog för andra året i Spårvagns-EM – en mötesplats för erfarenhetsutbyte, utveckling och profilering av spårvagnstrafiken i Europa. Lagen tävlar i grenar som snabba stopp, distanser, exakta stopp och spårvagnsbowling.
Årets tävling ägde rum på Teneriffa med 17 nationer och 27 lag. Göteborgs Spårvägar representerades av Sandra Karlsson och Håkan Yngvik samt lagledare Marie Falk.

Paris tog hem segern och vi slutade på femtonde plats. Sandra och Håkan var nöjda:

- En helt fantastisk rolig och underbar dag! Vi kämpade hårt, men nådde inte den placering vi hade hoppats på. Vi tar med oss bra erfarenheter hem, bland annat betydelsen av kunskap från tidigare tävlingar.

Att klara rekryteringsmålet är en utmaning med tanke på att föraryrket är förknippat med höga krav. Konkurrensen om arbetskraften är stor i Göteborg på grund av rådande högkonjunktur. Vi medverkar bland annat på jobbmässor för att informera om företaget och de tjänster som finns att söka.

Mångfald som representerar staden

Göteborgs Spårvägar prioriterar mångfald. Att våra medarbetare representerar de boende i Göteborg är en styrka för vår verksamhet. Därför försöker vi anställa personer med olika kön, ålder, utbildning, modersmål och från olika delar av staden.

HÅLLBART MEDARBETARENGAGEMANG*

RESULTAT

70%

LEDARSKAP – NÄRMASTE CHEF

RESULTAT

66%

ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

RESULTAT

61%

***HME – Hållbart medarbetarengagemang** – SKLs modell för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetsgivarpolitik i kommuner och landsting med fokus på motivation, ledarskap och styrning.

Idag har vi medarbetare som härstammar från många olika länder och talar många språk. Merparten av våra anställda är män (74 procent) och en fjärdedel (26 procent) är kvinnor.

Nolltolerans mot diskriminering

Göteborgs Spårvägar har nolltolerans mot kränkningar, trakasserier och mobbning och har sedan 2012 ett etablerat sätt att hantera dessa frågor. Vi följer det systematiska arbetssätt inom mänskliga rättigheter som Göteborgs Stad har utvecklat och som utgår ifrån ett normkritiskt perspektiv för att förebygga diskriminering. Syftet är att alla medarbetare ska bli bemötta på lika villkor och att allas rättigheter tillgodoses på ett likvärdigt sätt.

På Göteborgs Spårvägar har vi även en diskrimineringsombudsman som medarbetare kan vända sig till om man upplever att man blivit diskriminerad, kränkt, trakasserad eller mobbad. Vi har ett etablerat arbetssätt för utredning och hantering när händelser anmäls.

Under året har #metoo satt ljuset på problemet med kränkningar och ofredanden i vårt samhälle. Göteborgs Spårvägar har uppmärksammat frågan i intern kommunikation till alla medarbetare, tydliggjort företagets policy och arbetssätt samt uppmuntrat till dialog på varje arbetsplats. Området kommer även att utvecklas i den årliga medarbetarundersökningen. Under 2017 har vi inga konstaterade ärenden inom diskriminering.

Samverkan med fackliga organisationer

Göteborgs Spårvägar har ett samverkansavtal med fackliga parter i form av ett lokalt kollektivavtal. Det anger formerna för hur samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer ska organiseras. Samverkansavtalet reglerar främst hur formerna för MBL och Arbetsmiljölagen ska hanteras i olika forum.

Trygghet på arbetsplatsen

Våra medarbetare ska känna sig trygga på sin arbetsplats. De ska ha en tillfredsställande fysisk arbetsmiljö och goda förutsättningar när den gäller den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Vi har utvecklat våra arbetsmiljömål som ska mätas och följas upp på alla nivåer i organisationen.

Göteborgs Spårvägar har tydliga rutiner och väl utarbetade arbetssätt för att omhänderta medarbetare i olika situationer. Ett prioriterat område är att agera proaktivt för att minimera sjukskrivningstal och antalet arbetsmiljörelaterade skador, stora som små. Det sker bland annat genom utveckling av strukturen för arbetsmiljöarbetet, där tydligare processer och rutiner ska styra och beskriva vad arbetsgivare, chef och medarbetare förväntas göra i olika situationer.

Möten för ökad förståelse

Ett sätt att bidra till säkrare arbetsplatser för våra spårvagnsförare – och att öka kännedomen om Göteborgs Spårvägars verksamhet – är samarbetet med Människan bakom uniformen (MBU). Syftet är att ge ungdomar möjlighet att lära känna människor från olika uniformsyrken som Räddningstjänsten, Polisen och Göteborgs Spårvägar. Uniformsbärarna får i sin tur lära känna ungdomarna under kepsen. Vårt samarbete sedan 2016 är mycket givande för båda parter.

Låga golv ökar tillgängligheten

För att se till att alla resenärer ska kunna åka med våra spårvagnar, arbetar vi kontinuerligt med att blanda äldre pedalvagnar med trappa (M28 och M29) och nyare spårvagnar med låggolv (M31 och M32) i trafiken. I den mån det är möjligt planerar vi för att minst varannan vagn på en linje ska vara tillgänglighetsanpassad eller att motsvarande sträcka täcks av vagn med låggolv från annan linje. Majoriteten av våra vagnar har låggolv. Vi strävar efter att öka antalet och när vi köper in nya vagnar är låggolv ett krav.

Under 2017 deltog Göteborgs Spårvägar i Blåsljusdagen i Östra Göteborg, dit 400 mellanstadiebarn bjöds in för att få ökad kunskap om vad blåljuspersonal jobbar med.

Hyllad hjälteinsats

Spåragnsföraren Marianne Hysing hyllades stort för sin hjälteinsats under hösten. Marianne körde sin spårvagn en tisdag morgon, då hon såg att två män försökte följa efter en kvinna som skulle gå av vid sin hållplats. Marianne ingrep och förhindrade männen från att följa efter kvinnan, som kunde ta sig hem.

Gabriella, som fick hjälp av Marianne, efterlyste sedan sin hjälte via Facebook och dagen efter fick hon tacka Marianne för insatsen i P4 Göteborgs direktsändning. Marianne har därefter fått Allers Guldhjärta och intervjuats i såväl radio- som TV-studios.

På frågan om vad Marianne tar med sig från den här upplevelsen svarar hon:

”Gabriella sa till mig ”Du ska veta Marianne, att det du gjorde är ovanligt idag. Det är så många som inte bryr sig”. Jag kan inte fatta det, för man måste bry sig.

Ökade satsningar på trafiksäkerhet

Att våra resenärer känner sig trygga i spårvagnar och bussar är en självklarhet. Trafiksäkerhet är en förutsättning för att driva vår verksamhet och vi arbetar ständigt med förebyggande insatser för att öka säkerheten. Fortbildning i säkerhet pågår kontinuerligt för våra medarbetare.

Under året har vi lagt det samordnande ansvaret för trafiksäkerhet i en koncernövergripande funktion, med inriktningen att arbeta proaktivt för att minska antalet händelser. Vi har ökat kompetensutvecklingen och förstärkt organisationen med ytterligare medarbetare.

En stor del av vårt trafiksäkerhetsarbete bygger på rapportering av händelser i trafiken. Händelserna klassificeras i avvikelser, tillbud och olyckor.

Det förekommer tillbud på grund av tekniska fel på våra fordon, men de är relativt få. En utmaning för spårvägstrafiken är att den till stor del körs i gatuspår tillsammans med andra fordon, cyklister och gångare. Det ställer extra höga krav på spårvagnsförarna att vara uppmärksamma och proaktiva.

I samarbete med trafikkontoret i Göteborgs Stad, som äger infrastrukturen, följer vi upp platser där det sker många tillbud och olyckor för att genomföra förebyggande åtgärder och öka säkerheten.

NYA TRAFIKSÄKERHETSMÅL

Inför 2017 satte vi upp fem nya trafiksäkerhetsmål för spårvagnstrafiken. De nya målen ska leda till en starkare samsyn om hur vi arbetar förebyggande med trafiksäkerhet i alla delar för att ge ännu bättre förutsättningar för trafiksäkra fordon, förare och infrastruktur. Målområdena och insatser redovisas i tabellen nedan.

Vi arbetar också med att förtydliga roller och skapa ännu bättre förutsättningar för rätt kompetens hos förare och teknisk personal. Målet är att etablera en ännu tydligare trafiksäkerhetskultur i hela verksamheten.

TRAFIKSÄKEHETSMÅL	ÅTGÄRDER
Fall i vagn	• Nya programvaror i M31 för att möjliggöra en mjukare start. • Montering av fler stänger att hålla sig i under färd i M32. • Omprogrammering av monitorer i förarhytt för bättre övervakning av dörrar. • Utbildning i mjukare körsätt.
Vägtrafikolycka	• Översyn av olycksdrabbade platser tillsammans med trafikkontoret, som ansvarar för infrastrukturen. • Riskanalyser tillsammans med trafikkontoret inför åtgärder och förändringar i spåranläggningen. • Extra informationsinsatser till förare om olycksdrabbade platser samt hur de kan agera proaktivt för att förebygga olyckor.
Vagnfel i dörr	• Månatliga uppföljningar tillsammans med översyn av rutiner och kontroller, för att säkerställa att vagnarna är i trafiksäkert skick.
Vagnfel i ramp	• Månatliga uppföljningar tillsammans med översyn av rutiner och kontroller, för att säkerställa att vagnarna är i trafiksäkert skick.
Signalfel	• Månatliga uppföljningar, åtgärder av fel samt samordning av det förebyggande och avhjälpande arbetet tillsammans med trafikkontoret.

FLER RAPPORTERADE TILLBUD I SPÅRVAGNSTRAFIKEN ÖKAR SÄKERHETEN

Tillstånd för spårvagnstrafiken ges av Transportstyrelsen, som också följer upp att vi bedriver ett trafiksäkert arbete och gör återkommande revisioner av vår trafik- och säkerhetsstyrning.

Vi styr verksamheten med stöd av Säkerhetsordningen (SÄO) som innehåller riktlinjer och rutiner kopplat till trafiksäkerhet. Under året har vi reviderat och uppdaterat SÄO i samarbete med de intressenter som berörs internt och externt.

Under 2017 har antalet rapporterade tillbud ökat markant. Det är resultatet av att vi uppmanar våra förare att rapportera in alla tillbud. För oss är det viktigt att få information om alla avvikelser och händelser, eftersom det hjälper oss att kartlägga problemområden och arbeta förebyggande. Vi utreder alla tillbud och olyckor, i allvarligare fall för att kunna rapportera till myndigheter och i samtliga fall för att kunna utveckla vår egen verksamhet.

Antalet olyckor ligger statistiskt på ungefär samma nivå som tidgare år, men i praktiken har de minskat något i relation till vår trafiksättning, det vill säga hur många spårvagnsomlopp och turer vi sätter ut varje dag.

SPÅRVAGNSTRAFIK	2017	2016	2015	2014	2013
Tillbud (1-3)	3 541	2 868	2 849	2 289	2 235
Olycka (4-7)	534	495	622	562	502
Lindrigt skadad	86	94	126	126	126
Allvarligt skadad	11	9	18	18	8
Omkomna	1	1	0	1	0

Tillbud definieras i tre kategorier (1-3)
1. Allvarligare regelbrott
2. Tillbud
3. Allvarligt tillbud

Olyckor definieras i fyra kategorier (4-7)
4. Mindre olycka, enbart materiella skador
5. Lindriga personskador och/eller skador på vagnar, spåranläggning och omgivning på upp till 1,5 Mkr
6. Allvarliga personskador eller död och/eller skador på vagnar, spåranläggningar och omgivning för mer än 1,5 Mkr
7. Omfattande olycka, flera dödade personer, stora materiella skador på vagnar och omgivning

ÅTERKOMMANDE UTBILDNING FÖR BUSSFÖRARE

Trafiksäkerheten inom bussverksamheten regleras genom trafiktillstånd för yrkesmässig trafik samt fordonsansvar. Förare och övrig trafiknära personal får återkommande utbildning inom trafiksäkerhet. Alla förare genomgår varje år en dags fortbildning för att upprätthålla sitt Yrkeskompetensbevis. I denna fortbildning är säkerhet ett genomgående tema. Dessutom utbildas och testas alla förare vartannat år i säkerhet vid körning i spår i Göteborg.

BUSSTRAFIK	2017	2016	2015	2014	2013
Kollision depå	12	13	16	5	9
Påkörning	72	60	33	54	65
Vägtrafikolycka	79	69	66	57	59
Personolycka	57	44	48	59	40
Brand	0	0	0	0	0
Övrigt	3	7	7	5	3

MILJÖANSVAR

Att resa tillsammans bidrar till ett grönare Göteborg

En vanlig vardag kör vi motsvarande ett varv runt jorden med buss och spårvagn – den hållbara resan med kollektivtrafik är vårt främsta bidrag till ett grönare Göteborg. Förutom att få fler att åka kollektivt bidrar vi genom att minska vår egen miljöpåverkan kopplat till drift och underhåll av fordon.

Göteborgs Stad har antagit ett miljöprogram, ett klimatstrategiskt program, en energieffektiviseringsstrategi och en kemikalieplan som ska bidra till att staden kan uppnå sina beslutade miljömål. Göteborgs Spårvägar omfattas av dessa mål och planer. Vi arbetar främst med *Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö* och *En god ljudmiljö* samt delmålet *Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning*.

Göteborgs Spårvägar arbetar systematiskt med att säkerställa efterlevnaden av miljölagstiftningen. En bevakningstjänst ger oss löpande uppdateringar om de miljölagar som Göteborgs Spårvägar berörs av samt vilken styrning som säkerställer att vi efterlever lagkraven. Vi går systematiskt igenom uppdateringar av lagar och gör årliga lagrevisioner. Under 2017 har 13 miljöincidenter rapporterats i vårt rapporteringssystem. Händelserna har omfattat mindre läckage av olja från buss, spårvagn och arbetsfordon. Inga allvarliga incidenter har rapporterats.

En god ljudmiljö i fokus

Vi arbetar aktivt tillsammans med många aktörer för att nå målet *En god ljudmiljö* och *Göteborgs Stads Åtgärdsprogram mot buller,* där bland annat Buss och Spårvagn ingår. Utvecklingen inom buss går mot tystare bussar med eldrift, vilket kommer att minska buller på sikt. Inom spårvagnsverksamheten fokuserar vi på kontroll och underhåll för att minimera buller och gnissel. Vi har extra kontroll över cirka 15 platser i Göteborg, där boende har lämnat synpunkter på störande oljud. Om kontrollen visar mycket gnissel ser vi över smörjstationer och andra orsaker som kan generera oljud. Vi dokumenterar även hur tysta platserna är på årsbasis.

Ett konkret exempel på gnisselreducerande åtgärder är sträckan vid Ånäsvägen, där vi har bytt spår och satt upp en smörjstation. Under 2017 har samtliga 83 avlyssnade turer varit tysta. Spårvagnar av modellen M32 är kända för att gnissla, vilket beror på konstruktionen. För att minska gnisslet använder vi så kallade friktionsmodifierare på vagnarna.

Sedan 2013 har vi gjort ett flertal åtgärder i depån i Majorna för att minska bullernivån. I samarbete med Familjebostäder har vi bytt innerglas och friskluftsintag för boende i området med fönster mot depån. Vi har ändrat rutinerna för uppställning av vagnar och flyttat vissa åtgärder inomhus för att påverka de kringboende så lite som möjligt. Investeringar i en automatisk smörjstation, ny räls och nya portar ska också minska gnissel och oljud. Det är också en del av arbetskulturen att alltid försöka minska störningar för våra grannar.

Även de arbeten som vi utför på spår, kontaktledning och signalsystem orsakar buller. I många fall görs arbeten i närhet av bostäder på nattetid för att ha så liten påverkan som möjligt

på trafiken. De bullrande arbetena uppkommer framförallt från fordon och arbetsmaskiner i samband med underhåll av spår. Närboende informeras innan arbetet startar, men vi arbetar även med att minska bullernivån. Sedan bullermätningar 2008 har vi bytt ut maskiner och annan utrustning. De senaste åren har vi investerat i fyra till fem nya smörjstationer årligen, vilket ska bidra till minskat buller.

Minsta möjliga påverkan av kemikalier

Göteborgs Spårvägars verksamhet inom Spårvagn och Buss är anmälningspliktig enligt Miljöbalken. Anmälningsplikten avser bland annat fordonstvätt, där vi är ålagda att ta prover på utgående tvättvatten. Proverna har varit utan anmärkning under 2017. Vi redovisar även vår kemikalieanvändning till miljöförvaltningen.

Vår grundregel är att använda så få och ofarliga kemiska produkter som möjligt, samtidigt som vi bibehåller effektivitet. Alla inköp av nya kemiska produkter måste godkännas av bolagets kemikaliegrupp som granskar produkten ur olika perspektiv innan godkännande.

Vi hanterar alla kemikalier i ett kemikaliesystem, där vi följer antalet kemiska produkter, förbrukning samt har tillgång till säkerhetsdata och skyddsblad.

Vi tillämpar försiktighets- och substitutionsprincipen för minsta möjliga miljöpåverkan. Försiktighetsprincipen är ett förhållningssätt för att förhindra eventuella skador på människa och miljö. Om det finns risk att en kemikalie kan orsaka skada, ska vi vidta försiktighetsmått. Principen innebär också att bästa möjliga teknik ska användas.

Substitutionsprincipen innebär att miljöfarliga ämnen byts ut mot mer miljövänliga alternativ. Vi har regelbundna avstämningar kring möjliga substitut. Vi deltar även i stadens fokusgrupp för kemisk substitution.

Avfall och resurser

För att nå Göteborgs Stads mål ska alla stadens verksamheter minska mängden avfall och sortera ut allt matavfall samt förpackningar. I vår verksamhet uppkommer avfall vid arbete i spårvägsanläggningen, i verkstäder, på kontor och i våra matsalar. Vi sorterar i ett flertal fraktioner, både för icke farligt och farligt avfall.

Utveckling pågår för att minska den mängd avfall som uppkommer i verksamheten och skapa en bra resurshushållning. Göteborgs Spårvägars fem största avfallsfraktioner är följande:

AVFALLSFRAKTIONER	
1	Asfaltskakor
2	Slam för behandling
3	Metall och skrot
4	Avfall till sortering
5	Brännbart verksamhetsavfall

Läs mer om vår avfallshantering på: **goteborgssparvagar.se/hallbarhet**

Minskade utsläpp av koldioxid

Ju fler som åker kollektivt, desto mindre blir miljöpåverkan av resor i samhället. Vårt främsta bidrag till miljön är just att vi levererar kollektivtrafik med målet att få fler personer att välja spårvagn och buss framför bil.

Ett av delmålen till Göteborgs Stads mål *Begränsad klimatpåverkan* är minskade utsläpp av koldioxid. Våra insatser för att begränsa utsläppen av koldioxid omfattar bland annat en ökad andel miljöfordon, fordonspool och riktlinjer för resande.

FORDON MED LÅG MILJÖPÅVERKAN

Våra spårvagnar drivs med miljömärkt el från förnybara källor som vatten, vind och sol. Våra bussar går på RME och gas för att minska vår miljöpåverkan. Alla har Euro 5-klassning och mycket hög miljöprestanda.

Vi har även elhybridbussar som drivs med rapsmetylester i kombination med miljömärkt el, vilket minskar utsläpp betydligt. Gasbussarna drivs till 85 procent av biogas märkt med Bra miljöval och är utrustade med katalysatorer.

Arbetsfordon inom Banteknik följer *Gemensamma entreprenadkrav i Göteborg*, vilket innebär att lättare fordon ersätts inom maximalt åtta år och att tyngre arbetsfordon har klassen EURO 5 eller högre.

I Göteborgs Spårvägars fordonspool ingår huvudsakligen elbilar. Andelen miljöbilar inklusive arbetsfordon är 68 procent.

ANSVARSFULLT RESANDE

Vi följer Göteborgs Stads resepolicy som vi kompletterar med miljöstyrande riktlinjer för bolagets resor. I första hand ska vi överväga om resan är nödvändig eller om telefon- eller videomöte kan fungera. Om vi reser i tjänsten ska vi välja det minst klimatpåverkande färdmedlet, genomföra resorna på ett kostnadsmedvetet sätt, välja resor och logi som bidrar till att arbetstiden utnyttjas effektivt samt väga in säkerhet och arbetsmiljö.

KLIMATKOMPENSATION

Inom ramen för Göteborgs Stad arbetar vi med klimatkompensation. Utsläppen från stadens resor räknas om till en kostnad som ska investeras i åtgärder som kan minska utsläppen och effektivisera arbetet.

Vi klimatkompenserar för utsläpp från alla personresor i tjänst med egna bilar, företagsbilar och flyg, vilket omfattar såväl resor till möten som servicearbeten.

Göteborgs Spårvägar har valt att klimatkompensera genom att erbjuda cykelpoolen Styr & Ställ samt Västtrafikkort, som medarbetare kan använda vid resor i tjänst. Vi har även investerat i videoutrustning som finns tillgänglig i alla våra större möteslokaler.

Ökad energieffektivitet

Göteborgs Spårvägar arbetar efter Göteborgs Stads delmål – *Minskad energianvändning* samt *Energieffektiviseringsstrategin.* Fordonsdrift samt underhålls- och anläggningsarbete ska drivas med så effektiv energianvändning som möjligt.

Göteborgs Spårvägar har inte full rådighet över energianvändningen i transporter, då det är beställaren som bestämmer hur många fordon som ska köra efter en bestämd tidtabell och vilka miljökrav som fordonen ska uppfylla. I de delar av verksamheten där vi styr, energieffektiviserar vi bland annat genom teknikkrav vid investeringar i nya fordon. Vid investeringar i nya spårvagnar kräver vi bland annat system för återmatning av bromsenergi. Det finns redan idag i vagnstyperna M31 och M32. Våra förare utbildas också i körsätt som minimerar fordonens negativa miljöpåverkan.

TYP AV TRANSPORT	CO2-EKVIVALENTER 2016
Buss i linjetrafik	1 684 186
Interna resor	763 383
Flygresor	47 626
Egen bil i tjänst	2 727
Summa	**2 497 922**

Utsläpp från Göteborgs Spårvägars interna resor samt från bussar i linjetrafik omräknat till koldioxidekvivalenter. Transportmedel som ingår i våra interna resor är egen bil i tjänst, företagsbil och arbetsfordon. CO2-ekvivalenter för 2017 redovisas av Göteborgs Stad i april 2018.

DRIVMEDEL	ANTAL FORDON	ANDEL I %
Bensin	2	2
Bensin elhybrid	2	2
Diesel	52	53
Fordonsgas/biogas	39	39
El	2	2
Laddhybrid bensin	2	2

Fördelning av drivmedel för samtliga Göteborgs Spårvägars fordon.

ÖKAD ENERGIEFFEKTIVITET I VÅRA ANLÄGGNINGAR OCH LOKALER

Göteborgs Spårvägar omfattas av *Lagen om energikartläggning* och genomför kartläggningar av energianvändning i verksamheten. I våra större anläggningar och fastigheter arbetar vi aktivt med insatser för att effektivisera och sänka energianvändningen med stöd av externa leverantörer.

Åtgärder som vi har påbörjat och genomfört under 2017 har bland annat omfattat byten av ventilationsaggregat, övergång till LED-armaturer, installation av närvarostyrning i lokaler, byte av tryckluftkompressorer och portar i en av våra vagnhallar samt tilläggsisolering av tak och tätningsåtgärder kring dörrar och fönster i våra lokaler.

ELANVÄNDNING SPÅRVAGNSTRAFIK	2017	2016	2015
Elanvändning (MWh)	57 754 067	58 954 178	57 048 662
Delresor (antal)	120 000 000	118 900 000	113 000 000
KWh/delresa	0,481	0,496	0,505

Elanvändning för spårvagnar, inklusive Ringlinjens trafik (16 spårvagnar), samt för spårgående arbetsfordon.

En delresa innebär att en resenär har stigit på en spårvagn. De senaste tre åren har antalet resenärer ökat, vilket innebär att elanvändningen per resenär har minskat.

ENERGIANVÄNDNING I LOKALER 2017	
Energianvändning (MWh)	16 207
Lokalyta m^2	70 674
KWh/m^2	229

Elanvändning och fjärrvärme i Göteborgs Spårvägars anläggningar kopplat till anläggningarnas lokalyta.

EKONOMISKT ANSVAR

God ekonomi med kvalitet och effektivitet

Våra resenärer ska räkna med att komma fram varje dag, året runt. Därför är punktlighet, hela och rena fordon samt bra service en förutsättning för att våra resenärer ska välja kollektivtrafiken. Grunden för att vi ska leva upp till förväntningarna är ett ökat fokus på kvalitet och förbättringsarbete.

Göteborgs Spårvägar står för 43 procent av alla resor i Västra Götalandsregionen. Varje år görs 139 miljoner resor med våra bussar och spårvagnar. Genom Västtrafiks återkommande ombordsmätningar får vi återkoppling som hjälper oss att förbättra kvaliteten och kundernas upplevelse.

2017 års mätningar visar att resenärerna uppskattar vår service. I spårvagnstrafiken var 92,3 (94) procent av resenärerna nöjda eller mycket nöjda med sin totalupplevelse och i busstrafiken var 94 (95) procent av nöjda eller mycket nöjda.

RESENÄRER BERÄTTAR

”Jag åkte med linje 7 från Brunnsparken och vid Kapellplatsen stod vagnen still längre än vanligt. Jag såg då att föraren gått ur hytten för att hjälpa en äldre dam ombord. När vi väl åkte, så informerade föraren om varför vi stod still lite extra länge. Vid Marklandsgatan skulle damen av och inte en enda passagerare hjälpte henne, utan föraren fick gå ut och gjorde det igen. Riktigt bra service av föraren, och den mjuka körningen gjorde det hela ännu bättre.”

”När jag åkte med linje 2 under dagen för demonstrationerna mot Västlänken blev det omläggningar som ledde till mycket längre restid. Föraren gav fantastisk information löpande om situationen. Jag åkte mot Mölndal och trots kaoset utanför kände jag att jag tack vare föraren hade full koll. Tack för service i världsklass!”

Med 40 nya spårvagnar ska Göteborgs Spårvägar möta resenärernas behov och resvanor. De nya spårvagnarna levereras med start 2019 och därefter levereras en vagn varannan vecka fram till 2021.

Nya spårvagnar möter framtidens behov

I maj 2019 levereras de två första av 40 nya spårvagnar till Göteborg. Den nya vagnen M33 har utvecklats under 2017 och tillverkning startar under 2018.

Att ta in en helt ny spårvagnsmodell i verksamheten kräver noggranna förberedelser i alla delar av verksamheten. I första steget har konstruktion, form och design utvecklats – tekniskt, funktionellt och upplevelsemässigt. Form är viktigt för att möta tillgänglighets-, kvalitets- och säkerhetskrav och för att göteborgarna ska trivas med vagnarna under många år framöver. För det arbetet engagerar vi både våra medarbetares kunskap och erfarenhet och resenärerna som ska åka med vagnarna.

I nästa steg startar utbildning för förare som ska köra en ny spårvagnsmodell samt utformning av arbetsplatser i våra depåer för tekniskt underhåll. Till en ny spårvagn krävs lagerhållning av reservdelar, anpassade verktyg och underhållsmaterial samt utbildning för all teknisk personal, då underhållsprocesserna för den nya vagnsmodellen skiljer sig från övriga modeller.

När de första två vagnarna levereras våren 2019 startar provkörning av vagnarna i Göteborg. De ska köras i 20 000 km och när slutgodkännande är klart startar serieleveransen av en vagn varannan vecka fram till 2021.

Eftersom den nya Ringödepån är försenad inrättas en temporär depå för M33 i Slottsskogsdepån. Där ska vagnarna finjusteras innan de tas i drift och där sker även underhåll och reparationer. Depån ska anpassas under 2018.

Utvecklingen av M33 sker i samarbete mellan Göteborgs Spårvägar, Västtrafik, Göteborgs Stad och tillverkaren Bombardier Kiepe.

Tätare samarbete i ny organisation

Under 2017 har vi förändrat vår organisation. Viktiga mål är att utveckla verksamheten genom effektivare arbetssätt och tydligare processorientering, samtidigt som vi sänker kostnaderna. Avgörande för att nå målen är ökat samarbete mellan olika funktioner och ett strukturerat förbättringsarbete.

Fyra affärsområden har bildats: Spårvagn, Buss, Banteknik och Trafikantservice. Inom Spårvagnsverksamheten har trafik- och teknikdelen samlats i ett gemensamt affärsområde för att öka samarbetet. I hela verksamheten sätts nu extra fokus på tydliga mål kring nollfelsvision, förbättringar, kvalitet och säkerhet. Staber och stödområden anpassas också för att bättre stödja den nya organisationen.

Styrning, uppföljning och kontroll

Göteborgs Spårvägar följer Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll med syftet att upprätthålla en god intern kontrollstruktur, säkerställa efterlevnad av lagar och regler, eliminera eller upptäcka allvarliga fel och brister, upprätthålla en tillförlitlig finansiell rapportering samt driva verksamheten ändamålsenlighet och kostnadseffektivt. Riktlinjerna ska också bidra till att oavsiktliga och avsiktliga fel och brister kan upptäckas i tid samt att säkra tillgångar och förhindra förluster.

I samband med koncernens affärsplanering upprättas en intern kontrollplan som baseras på en koncernövergripande riskanalys med tillhörande åtgärdsplan. Den försenade etableringen av depå Ringön och plan för ersättningen av depå Majorna är de största riskerna inför 2018, vilket kan innebära att beställd spårvagnstrafik inte kan levereras på grund av kapacitetsbrist för tekniskt underhåll. Förseningen påverkar också möjligheterna att integrera och planera tekniskt underhåll av den nya spårvagnen M33 som levereras med start 2019. Svårigheter att behålla och rekrytera kompetent personal är också en av de mest betydande riskerna.

Arbete mot korruption

Göteborgs Spårvägar följer Göteborgs Stads policy och riktlinje mot mutor. De tydliggör vilket förhållningssätt som gäller i staden för att förebygga risk för att dess företrädare gör sig skyldiga till givande eller tagande av muta. Under året har vi inga konstaterade ärenden inom korruption.

Kompetens för korrekt upphandling

Göteborgs Spårvägar följer Göteborgs Stads inköpspolicy. En del tjänster upphandlas av Göteborgs Stad, exempelvis kontorsmaterial och konsulttjänster. Produkter och tjänster som är specifika för vår verksamhet, exempelvis kontaktledningsmaterial och reservdelar till spårvagnar, upphandlas av Göteborgs Spårvägar.

Vid upphandling av specifika tjänster ställer vi krav på att leverantörerna arbetar med miljö (ISO 14000), kvalitet (ISO 9000) och arbetsmiljöfrågor (OSHAS 18 000). Vi kräver också att de följer ILOs kärnvärden och inte kränker grundläggande mänskliga rättigheter. Vi kontrollerar kontinuerligt fakturor och planer för att följa upp att leveranser stämmer med avtalen. På så vis skapar vi spårbarhet i våra processer.

ÅRETS FÖRBÄTTRING

Trafikantservice vann med kvalitetsarbete

Varje år utses Årets förbättring inom Göteborgs Spårvägar och 2017 gick utmärkelsen till medarbetarna på affärsområde Trafikantservice, för hela verksamhetens engagemang med att certifiera verksamheten enligt kvalitets- och miljöstandard ISO 9001 och 14001 under våren 2017 .

Niclas Kirchoff var en av dem som tog emot priset:

– Engagemanget har varit det viktigaste. Alla har skött det här vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter. Det har varit mitt under brinnande högsäsong när vi har haft alla de stora evenemangen. Det som har gjort att vi har klarat av det parallellt har varit att alla har varit väldigt engagerade i att få till ett bra jobb.

Vid kravställning deltar alltid medarbetare som arbetar med det aktuella upphandlingsområdet i processen. En jurygrupp om minst tre personer bedömer fall där det finns subjektiva kriterier. På så sätt får vi ett tillförlitligt utfall i linje med verksamheten. Alla medarbetare som har inköps- eller beställningsrätt ska delta i en utbildning om Göteborgs Stads riktlinjer för inköp och Lagen om offentlig upphandling. För vissa inköp har vi minskat antalet varuleveranser för att minimera transporter och få en bättre miljöprestanda. Vi har under året identifierat ett antal andra förbättringsmöjligheter i vårt arbete med uppföljning, social hänsyn och hållbarhet. Ett arbete som fortsätter 2018.

Samhällsengagemang

Varje år utser Göteborgs Spårvägar, tillsammans med Göteborgs Stads kulturnämnd, en känd göteborgsprofil till årets kulturpristagare. Förutom sitt namn på en spårvagn får kulturpristagaren 10 000 kronor och en skulptur skapad av formgivaren Carl-Johan Skogh. Vinnaren får också sin biografi uppsatt i vagnen. Den folkkära komikern Per Andersson, som tog emot priset 2017, är den 22:a pristagaren.

Vi stödjer sedan 1998 Göteborg Wind Orchestra, som har sitt ursprung i Göteborgs Spårvägars Musikkår från 1905. Göteborg Wind Orchestra är en av få professionella blåsorkestrar som finns kvar i Sverige. Samarbetet möjliggör bland annat ett utvidgat konsertprogram samt möjlighet att engagera dirigenter och artister av högsta klass.

Årets kulturpristagare blev komikern Per Andersson

En solig sommardag i augusti tog Per Andersson emot Kulturpriset och fick sitt namn på en spårvagn. Han svarade med en egenskriven kärleksdikt till spårvagnen:

O spårvagn, du förför mig till Saltholmen och Långedrag.
Följ linjen i min hand, du stannar, men jag går ej av.
O spårvagn, så smäcker, din ändstation så läcker.
Förför mig till Rambergsvallen och Sankt Sigfrids plan,
det gör mig plingenting att vi åker genom stan.
Jag går inte av, för jag agnar med vagnar på kärlekens hav.
Jag är besatt, jag är galen, jag är en kärleksfjant.
Inget kan stoppa mig – inte ens en kontrollant.
Jag vill vara i dig, åka i dig jämt.
Det är som en stockholmsordvits: ”Det är inget skämt”.
O spårvagn jag famlar, jag gungar, jag ramlar.
O spårvagn, faller du för mig?
O spårvagn, du rycker, det här är vad jag tycker:
O spårvagn, jag rälskar dig.

JURYNS MOTIVERING

För att han på bästa sändningstid, i allt från debatter till duetter, visat hur äkta göteborgsk käftslängdhet ska låta. Och för att han med en humor präglad av värme bjuder in alla till att skratta i en tid då vi verkligen behöver det. Årets pristagare bekräftar hela svenska folkets fördomar om hur en riktig göteborgare ska vara, och för det är vi väldigt tacksamma.

Per Andersson är pristagare nummer 22 i ordningen och gör sällskap med personligheter som Anna Mannheimer, Håkan Hellström och Freddie Wadling.

Göteborgs Spårvägars hållbarhetsrapport

Detta är Göteborgs Spårvägars första hållbarhetsrapport som upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen 6 kap 11§. Rapporten innehåller information om koncernens arbete inom områdena miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Hållbarhetsrapporten avser räkenskapsåret 2017 och speglar hela koncernens verksamhet inklusive dotterbolagen GS Buss AB och GS Trafikantservice AB.

Styrelsen för Göteborgs Spårvägar AB avger härmed hållbarhetsrapport för räkenskapsåret 2017. Vi tillämpar Global Reporting Initiative (GRI) G4 nivå Core för hållbarhetsrapporteringen. Rapporten beskriver hur bolaget arbetat med hållbarhetsfrågor under 2017. Vi har definierat hållbarhetsrapportens omfattning till de områden som GRI-index hänvisar till. På följande sidor finns en sammanfattning av vilka GRI-indikatorer som redovisas samt på vilka sidor i denna rapport ytterligare information om indikatorerna återfinns. Kontaktperson för hållbarhetsredovisningen och dess innehåll är kommunikationschef Annette Johansson via epost till **info@sparvagen.goteborg.se**

Göteborgs Spårvägar har valt att upprätta hållbarhetsrapporten avskild från årsredovisningen. De legala årsredovisningarna för Göteborgs Spårvägar AB, GS Buss AB och GS Trafikantservice AB är publicerade på **goteborgssparvagar.se**

Index GRI
Generella standardupplysningar

Indikator	Beskrivning	Redovisning	Sida
STRATEGI OCH ANALYS			
G4-1	Uttalande från VD		4-5
ORGANISATIONSPROFIL			
G4-3	Organisationens namn	Göteborgs Spårvägar AB. Bolaget har dotterbolagen GS Buss AB och GS Trafikantservice AB	
G4-4	Varumärken, produkter och tjänster	Varumärke är Göteborgs Spårvägar. Bolaget bedriver spårvagnstrafik, busstrafik, kollektivtrafiknära tjänster samt underhåll inom spårvägsanläggningen.	6-7
G4-5	Lokalisering av huvudkontor	Göteborg	
G4-6	Verksamhetsländer	Sverige	
G4-7	Ägarstruktur och företagsform	Ägs till 100 procent av Göteborg Stadshus AB, organisationsnummer 556537-0888, som i sin tur ägs till 100 procent av Göteborgs kommun. Göteborgs Spårvägar AB har två helägda dotterbolag: GS Buss AB och GS Trafikantservice AB.	
G4-8	Marknader	Göteborgs Spårvägar bedriver verksamhet i Göteborg och gränskommunen Mölndal	
G4-9	Organisationens storlek	Koncernen har 1 398 Mkr i omsättning, 862 Mkr i balansomslutning och 1 532 anställda	2-3
G4-10	Antal anställda uppdelat på anställningsform, anställningstyp, kön och region.		26
G4-11	Andel anställda med kollektivavtal	100 procent	
G4-12	Organisationens leverantörskedja	Göteborgs Spårvägar köper in varor och tjänster för cirka 463 Mkr från närmare 840 leverantörer.	22
G4-13	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden i organisationens leverantörskedja	Ingen förändring har skett under perioden.	
G4-14	Försiktighetsprincipens användning inom organisationen.	Försiktighetsprincipen finns beskriven i miljöbalken och Göteborgs Spårvägar följer denna lagstiftning i verksamheten, exempelvis vid val av kemikalier i underhållsverksamheten.	17
G4-15	Medlemskap i hållbarhetsinitiativ	Inga medlemskap under 2017	
G4-16	Medlemskap i föreningar och/eller nationella/internationella lobbyorganisationer	Inga medlemskap under 2017	
VÄSENTLIGA ASPEKTER OCH AVGRÄNSNINGAR			
G4-17	Organisationsstruktur	Såvida inte annat anges omfattar samtliga väsentlighetsaspekter koncernen, det vill säga Göteborgs Spårvägar AB, GS Buss AB och GS Trafikantservice AB.	
G4-18	Process för väsentlighetsanalys		8-9
G4-19	Lista över identifierade väsentliga aspekter		8-9
G4-20	Respektive aspekts huvudsakliga påverkan inom organisationen	Såvida inte annat anges omfattar samtliga väsentlighetsaspekter	
G4-21	Respektive aspekts huvudsakliga påverkan utanför organisationen	Valda aspekter är inte väsentliga utanför organisationen.	
G4-22	Effekterna av och skälen till förändrad information från tidigare rapporter	Detta är den första Hållbarhetsrapport som Göteborgs Spårvägar upprättar.	
G4-23	Väsentliga förändringar i omfattning och avgränsningar sedan föregående redovisningsperiod	Detta är den första Hållbarhetsrapport som Göteborgs Spårvägar upprättar.	

Indikator	Beskrivning	Redovisning	Sida
INTRESSENTENGAGEMANG			
G4-24	Organisationens intressentgrupper		8-9
G4-25	Tillvägagångssätt för identifiering och urval av intressenter		8-9
G4-26	Metod för intressentdialoger		8-9
G4-27	Viktiga områden som har lyfts via kommunikation med intressenter		8-11
INFORMATION OM REDOVISNINGEN			
G4-28	Redovisningsperiod	Redovisningsperioden avser 1 januari – 31 december 2017	
G4-29	Tidpunkt för senaste redovisningen	Detta är den första Hållbarhetsrapport som Göteborgs Spårvägar upprättar.	
G4-30	Redovisningscykel	Hållbarhetsrapporten uppdateras årligen.	
G4-31	Kontaktperson angående redovisningen och dess innehåll	Annette Johansson, kommunikationschef info@sparvagen.goteborg.se	
G4-32	GRI-index med hänvisningar		25-27
G4-33	Policy för extern bestyrkning	Hållbarhetsrapporten är inte granskad av extern revisionsbyrå, men hållbarhetsrapporten är kontrollerad ur Årsredovisningslagens krav.	
STYRNING			
G4-34	Redogörelse för organisationens styrning		4-9, 22
ETIK OCH INTEGRITET			
G4-56	Organisationens värdegrund och uppförandekod	Uppförandekod finns inte.	7

Ekonomi

Indikator	Beskrivning	Redovisning	Sida
EKONOMISKT RESULTAT			
G4-DMA	Upplysningar om styrning	Bolagets styrelse har haft åtta ordinarie styrelsemöten under 2017 och väsentliga frågor som behandlats är affärsplan, budget, verksamhetsplaner, arbetsmiljö, säkerhet, intern kontrollplan samt bokslut och uppföljningsrapporter till Göteborgs Stadshus AB och stadsledningskontoret i Göteborgs Stad.	
G4-EC1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde		26

G4-10 ANTAL ANSTÄLLDA PER ANSTÄLLNINGSFORM OCH KÖN

Antal anställda	1 532
Medelantal anställda	1 396
Anställningsform	1 288 tillsvidare 56 tidsbegränsade 195 timanställda
Kön	74% män, 26% kvinnor

G4-EC1 SKAPAT OCH LEVERERAT DIREKT EKONOMISKT VÄRDE

Värde	Intressent	Mkr
Intäkter	Från kunder	1 387
Löner och andra ersättningar	Till medarbetare	506
Inköp varor och tjänster	Till leverantörer och partners	463
Betalning av skatter och avgifter	Till svenska staten	188
Räntekostnader	Till kreditgivare	26

Miljö

Indikator	Beskrivning	Redovisning	Sida
ENERGI			
G4-DMA	Upplysningar om styrning		16-19
G4-EN3	Energianvändning i våra fastigheter		19
G4-EN6	Minskning av energianvändning		18-19
UTSLÄPP TILL LUFT			
G4-DMA	Upplysningar om styrning		16-19
G4-EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser		18-19
G4-EN16	Indirekta utsläpp av växthusgaser		18-19
G4-EN19	Minskning av utsläpp av växthusgaser		18-19
EFTERLEVNAD AV MILJÖLAGSTIFTNING			
G4-DMA	Upplysningar om styrning		16-19
G4-EN29	Efterlevnad av miljölagstiftning		16-19

Socialt

Indikator	Beskrivning	Redovisning	Sida
ICKE-DISKRIMINERING			
G4-DMA	Upplysningar om styrning		11
G4-HR3	Icke-diskriminering		11
ANTIKORRUPTION			
G4-DMA	Upplysningar om styrning		22
G4-SO4	Kommunikation och utbildning i organisationens policys och rutiner mot korruption		22
LAGEFTERLEVNAD			
G4-DMA	Upplysningar om styrning		22
G4-SO8	Efterlevnad av lagar och regler		22
PRODUKTMÄRKNING			
G4-PR5	Resultat från kundnöjdhetsundersökningar		20
SPECIFIKA STANDUPPLYSNINGAR			
G4-LA6	Anställdas trygghet och säkerhet	Sjukfrånvaro 7,7 procent, varav korttidsfrånvaro 2,5 procent	

Gullers Grupp 2018

Göteborgs Spårvägar

Vi sätter Göteborg i rörelse

Göteborgs Spårvägar AB, Box 424, SE-401 26 Göteborg, Tel +46 (0)31 732 10 00,
www.goteborgssparvagar.se. Ett bolag i Göteborgs Stad.

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2017-10-10
Diarienummer 1214/17

Ledningsstaben
Avdelningen för sekretariat och diarium
Lina Isaksson
Telefon 031-368 04 09
E-post: lina.isaksson@stadshuset.goteborg.se

Uppräkning av arvoden för förtroendevalda 2018

Förslag till beslut

I arvodesberedningen:

1. Förrättningsarvodet för sammanträde eller förrättning 2018 som varar upp till fyra timmar höjs till 810 kronor. Om förrättningen överstiger fyra timmar höjs förrättningsarvodet till 1 305 kronor. För förrättning upp till 30 minuter höjs arvodet till 210 kronor. Beloppet 1 305 kronor gäller också för deltagande i sammanträde med kommunfullmäktige.
2. Grundarvodet 2018 fastställs till 63 775 kronor.
3. Arvodet för heltidsförtroendevald 2018 fastställs till 63 775 kronor per månad. Arvodet för kommunstyrelsens ordförande fastställs till 82 570 kronor per månad och för kommunstyrelsens förste och andre vice ordförande till 78 255 kronor per månad.
4. Högsta ersättningen för förlorad arbetsinkomst 2018 fastställs till 370 kronor per timma.
5. Styrelsearvodena i de kommunala bolagen från och med 2018 års ordinarie bolagsstämma, i enlighet med bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, fastställs.

I kommunstyrelsen:

1. Förrättningsarvodet för sammanträde eller förrättning 2018 som varar upp till fyra timmar höjs till 810 kronor. Om förrättningen överstiger fyra timmar höjs förrättningsarvodet till 1 305 kronor. För förrättning upp till 30 minuter höjs arvodet till 210 kronor. Beloppet 1 305 kronor gäller också för deltagande i sammanträde med kommunfullmäktige.
2. Punkt 2-5 i arvodesberedningens beslut antecknas.

Sammanfattning

Uppräkningen av arvoden för förtroendevalda i Göteborgs Stad sker enligt regler som kommunfullmäktige 2002-06-13, § 25 beslutat om. Reglerna innebär att grundarvodet årligen räknas upp med den genomsnittliga löneutvecklingen som skett i kommunen året innan. För 2017 har den genomsnittliga löneökningen beräknats till 2,9 procent. Kommunstyrelsen fastställer förrättningsarvodet och antecknar i övrigt arvodesberedningens beslut.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna för stadens nämnder och bolag kommer att variera beroende på hur många förtroendevalda varje nämnd och bolag har, vilken arvodesgrupp respektive nämnd och bolag är placerad i samt antalet förrättningar under året.

Barn-, jämställdhet-. mångfald - och miljöperspektivet

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter utifrån dessa perspektiv.

Omvärldsperspektivet

Det förfaringssätt som Göteborgs Stad tillämpar vid uppräkningen av arvoden för förtroendevalda har använts sedan 2002. Modellen bygger på ett grundarvode som årligen räknas upp med samma procent som den genomsnittliga löneökningen i kommunen året innan.

Malmö Stad har samma uppräkningsmodell som Göteborg Stad. I Stockholm Stad förändras arvodena med samma procenttal som prisbasbeloppet för året ändrats i förhållande till prisbasbeloppet för det gångna året. I Västra Götalandsregionen sker uppräkningen med hänsyn tagen till löneutvecklingen för tillsvidare anställda tjänstemän inom koncernkontoret. Dock högst med tre procent.

Bilaga 1 ***Arvoden och gruppindelning i de kommunala bolagen från och med 2018 års ordinarie bolagsstämma***

Ärendet

Stadsledningskontoret redovisar i föreliggande tjänsteutlåtande uppräkning av arvoden för förtroendevalda 2018.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2002-06-13, § 25 om ett nytt grundarvode och nya arvodesregler för heltidsförtroendevalda. Reglerna innebär att grundarvodet årligen räknas upp med den genomsnittliga löneutveckling som skett i kommunen året innan. Beslut om höjning av förrättningsarvodet och styrelsearvoden i kommunens bolag sker på samma sätt. Genom kommunfullmäktiges beslut gäller ett och samma grundarvode både för heltidsförtroendevalda och vid beräkningen av fasta arvoden i presidier m.m.

Stadsledningskontorets förslag

Uppräkning av arvoden för förtroendevalda 2018

Enligt stadsledningskontoret beräknas den genomsnittliga löneökningen bland anställda i Göteborgs Stad under 2017 till 2,9 procent. Motsvarande höjning gällande samtliga arvoden under 2018 föreslås därmed enligt följande:

Grundarvodet höjs från 61 980 kronor för 2017 till 63 775 kronor för 2018. Motsvarande höjning till 63 775 kronor gäller även för heltidsförtroendevalda samt för kommunstyrelsens ordförande samt för förste och andre vice ordförande. Därmed blir arvodet 2018 för kommunstyrelsens ordförande 82 570 kronor och för kommunstyrelsens förste och andre vice ordförande 78 255 kronor.

Arvodena för förrättning/sammanträde upp till fyra timmar höjs från 785 kronor till 810 kronor, för förrättning/sammanträde längre än fyra timmar höjs arvodet från 1 270 kronor till 1 305 kronor och för förrättning/sammanträde upp till 30 minuter höjs arvodet från 205 kronor till 210 kronor. Beloppet 1 305 kronor gäller också för deltagande i sammanträde med kommunfullmäktige. Högsta ersättning för förlorad arbetsinkomst höjs från 360 kronor per timma till 370 kronor.

Styrelsearvodena i de kommunala bolagen höjs i enlighet med bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontoret

Lina Isaksson	Jakob Rydén
Planeringsledare	Avdelningschef

Bilaga 1

Årsarvoden och gruppindelning i de kommunala bolagen
fr o m 2018 års ordinarie bolagsstämma

(fastställt i procent av grundarvodet 63 775 kr/mån multiplicerat med 12) enligt nedan:

Grupp A	**2018**	
Ordförande	0	Göteborgs Stadshus AB
Vice ordförande	0	
Ledamot	0	
Suppleant	0	
Lekmannarevisor	7 653 (1%)	

Grupp B	**2018**	
Ordförande	61 224 (8%)	Göteborg Energi AB
Vice ordförande	45 918 (6%)	Förvaltnings AB Framtiden
Ledamot	22 959 (3%)	HIGAB
Suppleant	11 480 (1,5%)	Business Region Göteborg AB (BRG)
Lekmannarevisor	7 653 (1%)	Göteborg & Co Kommunintressent
		Göteborgs Hamn AB
		Göteborgs Spårvägar AB

Grupp C	**2018**	
Ordförande	45 918 (6%)	Göteborgs Stads Bostads AB
Vice ordförande	30 612 (4%)	AB Bostads AB Poseidon
Ledamot	15 306 (2%)	Familjebostäder i Göteborg AB
Suppleant	7 653 (1%)	Göteborgs Egnahems AB
Lekmannarevisor	7 653 (1%)	Lekmannarevisorer i Gårdstensbostäder AB
		Älvstranden Utveckling AB
		Förvaltnings AB GöteborgsLokaler
		Göteborgs Stads Parkerings AB
		Liseberg AB
		Göteborgs Stadsteater AB
		Göteborg & Co Träffpunkt AB
		Got Event AB
		Göteborgs Stads Leasing AB
		Försäkrings AB Göta Lejon
		Boplats Göteborg AB

Grupp D	**2018**	
Ordförande	22 959 (3%)	Lekmannarevisorer i Störningsjouren
Vice ordförande	15 306 (2%)	i Göteborg AB
Ledamot	7 653 (1%)	
Suppleant	3 827 (0,5%)	
Lekmannarevisor	3 827 (0,5%)	

Göteborgs Stad
Kommunstyrelsen

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum 2017-11-22

§ 858, Dnr 1214/17

Uppräkning av arvoden för förtroendevalda 2018

Tidigare behandling
Bordlagt den 8 november 2017, § 802.

Handlingar
Protokollsutdrag från arvodesberedningen den 17 oktober 2017, § 41.
Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 10 oktober 2017.
Yrkande från V den 22 november 2017.
Yttrande från MP den 22 november 2017.

Yrkanden
Ordföranden Ann-Sofie Hermansson (S) yrkar bifall till arvodesberedningens förslag.

Daniel Bernmar (V) yrkar bifall till yrkande från V den 22 november 2017.

Propositionsordning
Ordföranden Ann-Sofie Hermansson (S) ställer propositioner på yrkandena och finner att det egna yrkandet bifallits.

Beslut
Enligt arvodesberedningens förslag:

1. Förrättningsarvodet för sammanträde eller förrättning 2018 som varar upp till fyra timmar höjs till 810 kronor. Om förrättningen överstiger fyra timmar höjs förrättningsarvodet till 1 305 kronor. För förrättning upp till 30 minuter höjs arvodet till 210 kronor. Beloppet 1 305 kronor gäller också för deltagande i sammanträde med kommunfullmäktige.
2. Punkt 2-5 i arvodesberedningens beslut antecknas.

Protokollsanteckning
Ulf Kamne (MP) antecknar som yttrande en skrivelse från den 22 november 2017.

Expedieras
Stadens nämnder och bolag

Vid protokollet
Mathias Sköld

2017-12-18

Ordförande
Ann-Sofie Hermansson

Justerare
Jonas Ransgård

Göteborgs Stad
Kommunstyrelsen
Arvodesberedningen

Utdrag ur protokoll (nr 5)
Sammanträdesdatum 2017-10-17

§ 41 **Dnr 1214/17**

Uppräkning av arvoden för förtroendevalda 2018

Handling
Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 10 oktober 2017.

Yrkanden
Ordföranden David Ljung (S) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Johan Svensson (V) yrkar avslag på stadsledningskontorets förslag.

Propositionsordning
Ordföranden David Ljung (S) ställer propositioner på yrkandena och finner att det egna yrkandet bifallits. Omröstning begärs.

Omröstning
Godkänd voteringsproposition: "Ja för bifall och Nej för avslag på stadsledningskontorets förslag".

Linda Siverbo (M), Pär Gustafsson (L), Jörgen Fogelklou (SD), Hampus Hagman (KD) och ordföranden David Ljung (S) röstar Ja (5).

Johan Svensson (V) röstar Nej (1).

Beslut
Enligt stadsledningskontorets förslag:

I arvodesberedningen:

1. Förrättningsarvodet för sammanträde eller förrättning 2018 som varar upp till fyra timmar höjs till 810 kronor. Om förrättningen överstiger fyra timmar höjs förrättningsarvodet till 1 305 kronor. För förrättning upp till 30 minuter höjs arvodet till 210 kronor. Beloppet 1 305 kronor gäller också för deltagande i sammanträde med kommunfullmäktige.
2. Grundarvodet 2018 fastställs till 63 775 kronor.
3. Arvodet för heltidsförtroendevald 2018 fastställs till 63 775 kronor per månad. Arvodet för kommunstyrelsens ordförande fastställs till 82 570 kronor per månad och för kommunstyrelsens förste och andre vice ordförande till 78 255 kronor per månad.

4. Högsta ersättningen för förlorad arbetsinkomst 2018 fastställs till 370 kronor per timma.
5. Styrelsearvodena i de kommunala bolagen från och med 2018 års ordinarie bolagsstämma, i enlighet med bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, fastställs.

I kommunstyrelsen:

1. Förrättningsarvodet för sammanträde eller förrättning 2018 som varar upp till fyra timmar höjs till 810 kronor. Om förrättningen överstiger fyra timmar höjs förrättningsarvodet till 1 305 kronor. För förrättning upp till 30 minuter höjs arvodet till 210 kronor. Beloppet 1 305 kronor gäller också för deltagande i sammanträde med kommunfullmäktige.
2. Punkt 2-5 i arvodesberedningens beslut antecknas.

Reservation

Johan Svensson (V) reserverar sig mot beslutet i enlighet med följande:

Göteborgs Stads förtroendevalda har idag höga arvoden. Med rätten till förlorad arbetsinkomst ger fritidsuppdragens arvode en rejäl guldkant på tillvaron för politikerna. Kommunalrådens arvoden är även de väl tilltagna. Att stilla sig och för ett år inte höja sina arvoden med föreslagna knappa tre procent vore tacknämligt i tider då borgarna, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna pratar om flyktingpaus och andrum samt det beslutas om effektiviseringar inom SDN-sektorn. För att visa på gott ledarskap bör stadens förtroendevalda under 2018 i vart fall frysa sina arvoden.

Protokollsanteckning

Pär Gustafsson (L) antecknar följande till protokollet:

Från den 1:e juli 2018 överförs ansvaret för skolväsendet i stadsdelarna (förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola samt fritidshem) till två nya centrala nämnder. Liberalerna menar att arvodena för stadsdelsnämndernas presidium ska justeras i samband med förändringen vid halvårsskiftet 2018. Vi förordar att procentsatserna för stadsdelsnämndernas presidium justeras till 36 % (ordförande) och 18 % (1:e och 2:e vice ordförande).

Expedieras

Kommunstyrelsen

Vid protokollet:

Lina Isaksson

Justerat 2017-10-30

David Ljung

Linda Siverbo

Göteborgs Stad
Kommunfullmäktige

Protokoll (nr 1)
Sammanträdesdatum 2018-01-18

Närvarande

Ledamöter
Redovisas i Bilaga 1

Tjänstgörande ersättare

Amalia Rud Pedersen (S), Staffan Lindström (S), Camilla Widman (S), Eva-Lena Fransson (S), Christian Delgado (S), Daniel Havdelin (S), Åke Björk (M), Toni Orsulic (M), Margareta Broang (M), Dennis Lindbom (M), Anders Askåsen (M), Eva Ternegren (MP), Henrik Munck (MP), Derya-Gözde Tumayer (MP), Gunnar Ekeroth (MP), Johanna Eliasson (V), Andreas Eraybar (L), Jens Adamik (L), Marcus Silverbåge (SD), Martin Forsell (VägV), Masoud Vatankhah (FI)

Övriga ersättare

Eva Jansson (M), Matilda Granberg Stålbert (KD), Jonas Attenius (S), Gunvor Bergquist (V), Sara Lindalen (V), Hillevi Werring (MP), Olle Nord (VägV), Mats Eriksson (SD)

Övriga närvarande

Ann-Sofie Hermansson, Lars Bergsten, stadsrevisionen
Christina Hofmann, Lina Isaksson, Mathias Sköld

Tid: klockan 15:00-22:07

Justeringsdag: 2018-01-31

Justerande: Håkan Eriksson (V) och Kalle Bäck (KD)

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med Göteborgs kommunfullmäktige ovanstående dag.
Rätt utdraget betygar, i tjänsten:
Anna-Lari Lundahl

Sekreterare

Christina Hofmann

Ordförande

Lena Malm

Ordförande

Åse-Lill Törnqvist (§§5-10 del av)

Elisabeth Rothenberg (§§16-19 del av 27 del av)

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Kalle Bäck

Anslag om justering av §§ 22, 23, 24 och 58, 2018-01-19.

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla den

2018-01-31

Protokoll (nr 1)
Sammanträdesdatum 2018-01-18

§ 11 Dnr

Valberedningens förslag till vid sammanträdet förekommande val

Handling
2018 nr 5.

Beslut
Enligt valberedningens förslag:

1. Fullmäktige godkänner de i handling 2018 nr 5 redovisade avsägelserna.
2. De av valberedningen i kommunfullmäktiges handling 2018 nr 5 framlagda förslagen till val bifalles.

Expedieras
Valberedningen

Exp
2018-02-01
UW

§ 11

Valberedningens förslag till vid sammanträdet förekommande val m m

HANDLING
2018 nr 5

BESLUT
Kommunfullmäktige beslutar med bifall till valberedningens förslag:

Bilaga G

Göteborgs Spårvägar AB

Ledamöter
Endrick Schubert (S)
Anders Källström (M)
Ann Karlsson (V)
Ewa Karlholm Jansson (M)
Klas Eriksson (MP)
Ann-Christine Westerholm (S)
Jan F Nilsson (S)
Martin Darelius (L)
Lars-Arne Johansson (M)

Suppleanter
Colin Carlfors (S)
Stefan Olinder (M)
Vakant (S)
Peter Forsling (M)
Henry Kenamets (MP)

Lekmannarevisorer
Vivi-Ann Nilsson (S)
Lars Bergsten (M)

Lekmannarevisorssuppleanter
Hans Aronsson (S)
Gerhard Annvik (KD)

Bolag ägda under Göteborgs Spårvägar AB

GS Buss AB

Ledamöter

Endrick Schubert (S)
Anders Källström (M)
Ann Karlsson (V)
Ewa Karlholm Jansson (M)
Klas Eriksson (MP)
Ann-Christine Westerholm (S)
Jan F Nilsson (S)
Martin Darelius (L)
Lars-Arne Johansson (M)

Suppleanter

Colin Carlfors (S)
Stefan Olinder (M)
Vakant (S)
Peter Forsling (M)
Henry Kenamets (MP)

Lekmannarevisorer

Vivi-Ann Nilsson (S)
Lars Bergsten (M)

Lekmannarevisorssuppleanter

Hans Aronsson (S)
Gerhard Annvik (KD)

GS Trafikantservice AB

Ledamöter

Endrick Schubert (S)
Anders Källström (M)
Ann Karlsson (V)
Ewa Karlholm Jansson (M)
Klas Eriksson (MP)
Ann-Christine Westerholm (S)
Jan F Nilsson (S)
Martin Darelius (L)
Lars-Arne Johansson (M)

Suppleanter

Colin Carlfors (S)
Stefan Olinder (M)
Vakant (S)
Peter Forsling (M)
Henry Kenamets (MP)

Lekmannarevisorer

Vivi-Ann Nilsson (S)
Lars Bergsten (M)

Lekmannarevisorssuppleanter

Hans Aronsson (S)
Gerhard Annvik (KD)

Utdrag ur protokoll för vid sammanträde med
Göteborgs kommunfullmäktige ovanstående dag.
Rätt utdraget betygar
I tjänsten:

Anna-Cari Lundahl
Anna-Cari Lundahl

Protokoll (nr 1)
Sammanträdesdatum 2018-01-18

BILAGA 1

Närvarobilaga **Mötesdatum 2018-01-18**

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom
Utgick				
1	Malm, Lena (Ordförande)	S	15:26	22:07
2	Törnqvist, Åse-Lill (1:e v Ordf)	MP	16:11	18:50
2	Törnqvist, Åse-Lill (1:e v Ordf)	MP	19:17	22:07
3	Rothenberg, Elisabet (2:e v Ordf)	Broang, Margareta M	15:00	16:48
3	Rothenberg, Elisabet (2:e v Ordf)	M	16:52	22:07
27	Akbas, Aslan	S	14:59	22:07
39	Anderssen, Bo	L	15:21	22:07
66	Andersson, Bettan	V	15:00	22:07
28	Andreae, Ingrid	S	15:01	22:07
9	Arnsmar, Mats	S	15:01	22:07
15	Bergman Alme, Kristina	Adamik, Jens L	15:03	22:07
69	Bergström, Marie-Louise	VV	14:57	22:07
71	Berjaoui, Maria	Forsell, Martin VV	15:01	16:44
71	Berjaoui, Maria	VV	16:47	22:07
55	Bernmar, Daniel	V	15:00	22:07
58	Berntsson, Maria	KD	16:17	22:07
17	Boëthius, Lisbeth	Askåsen, Anders M	15:23	22:07
26	Bringsoniou, Sofi	Lindström, Staffan S	15:09	22:07
43	Brodefors, Mats	M	14:57	22:07
63	Broman, Jenny	Eliasson, Johanna V	16:27	20:15
63	Broman, Jenny	V	20:16	22:07
57	Bäck, Kalle	KD	15:01	22:07
12	Dalman Eek, Cecilia	Havdelin, Daniel S	15:00	16:28
12	Dalman Eek, Cecilia	S	16:29	22:07
37	Darvik, Axel	L	15:49	19:01
37	Darvik, Axel	Eraybar, Andreas L	19:08	22:07
52	Dayib, Mohamud	Ternegren, Eva MP	15:10	16:34

52	Dayib, Mohamud	Tumayer, Derya MP	16:34	20:23
52	Dayib, Mohamud	Munck, Henrik MP	20:23	22:07
54	Djurner, Monika	V	14:58	22:07
61	Eriksson, Håkan	V	15:00	22:07
14	Fogelgren , Ann Catrine	L	15:03	22:07
78	Fogelklou, Jörgen	SD	14:52	22:07
73	Ghotbi, Sanna	FI	16:01	22:07
25	Hammarstrand, Robert	Rud Pedersen, Amalia S	15:15	22:07
24	Handzar, Alma	S	15:48	22:07
76	Hansson, Lars	SD	14:57	22:07
49	Hartzell, Åsa	Björk, Åke M	14:59	22:07
60	Hjort Bröndt, Christina	M	14:55	21:58
60	Hjort Bröndt, Christina	M	21:58	22:07
48	Holmgren, Christer	M	15:06	22:07
29	Hussein, Saida	Fransson, Eva-Lena S	15:02	22:07
40	Hälleby, Rustan	M	16:32	22:07
18	Hänel Sandström, Marie-Louise	M	15:02	22:07
45	Johansson, Claes	Orsulic, Toni M	14:59	22:07
5	Johansson, Marina	S	15:00	22:07
46	Josefson, Axel	M	15:00	22:07
36	Kamne, Ulf	MP	14:57	22:07
65	Karlsson , Ann	V	14:52	14:54
65	Karlsson , Ann	V	14:54	22:07
11	Karlsson, Tord	S	14:59	19:08
11	Karlsson, Tord	Widman, Camilla S	19:09	22:07
4	Kiszkiel, Piotr	L	14:45	22:07
34	Kristiansson, Stefan	Ekeroth, Gunnar MP	15:01	20:06
34	Kristiansson, Stefan	Ternegren, Eva MP	20:06	22:07
81	Larsson, Tord	Silverbåge, Marcus SD	15:02	22:07
56	Lega, David	KD	15:01	22:07
77	Levinsson , Staffan	SD	14:52	22:07

51	Ljungh, Ronnie	MP	16:35 22:07
41	Lotterberg, Emilie	M	16:26 22:07
47	Magnusson, Hampus	M	15:02 22:07
62	Malmström, Bobbo	V	15:00 22:07
16	Mannefred, Pär-Ola	M	15:00 22:07
22	Moeeni, Ali	S	15:00 22:07
59	Nilsson, Tomas	M	15:29 22:07
6	Nyhus, Johan	S	14:53 22:07
44	Nylander, Magnus	M	14:59 22:07
13	Odenjung, Helene	L	15:02 22:07
32	Palm, Ann-Marie	S	15:00 22:07
38	Palmgren, Kristina	L	15:05 22:07
67	Papaioannou, Theo	VV	15:04 22:07
68	Pettersson, Catarina	VV	15:01 22:07
35	Pleijel, Karin	MP	14:58 22:07
30	Ramadanovic, Admir	S	16:03 22:07
21	Ransgård, Jonas	M	15:03 22:07
19	Rydén, Maria	Lindbom, Dennis M	15:21 22:07
8	Schubert, Endrick	Widman, Camilla S	15:17 16:27
8	Schubert, Endrick	S	16:30 22:07
23	Shafik, Reger	Delgado, Cristian S	14:57 17:47
23	Shafik, Reger	S	17:48 22:07
53	Sibinska, Anna	MP	15:02 22:07
80	Ståhl, Jimmy	SD	15:02 22:07
75	Svensson, Stina	FI	15:48 18:43
75	Svensson, Stina	FI	18:43 22:07
50	Tasbas, Özgür	MP	15:00 15:07
50	Tasbas, Özgür	MP	15:07 22:07
20	Tharing, Kristina	M	15:03 22:07
74	Tiberg, Gudrun	FI	15:02 19:08
74	Tiberg, Gudrun	Vatankhah, Masoud FI	19:10 22:03

79	Tidland, Björn	SD	14:55	22:07
42	Tykesson, Mattias	M	14:56	22:07
33	Törnqvist, Michael	MP	16:52	22:07
7	Voyvodova, Mariya	S	14:53	22:07
72	Wannholt, Martin	M	15:03	22:07
31	Yigit, Roshan	S	15:04	22:07
64	Zandin, Johan	V	15:00	19:18
64	Zandin, Johan	V	19:18	22:07
10	Zeqiraj, Jahja	S	15:01	22:07
70	Åkvist, Anders	VV	15:00	22:07
83	Attenius, Jonas *	S	16:31	19:11
82	Hermansson, Ann-Sofie *	S	14:54	22:07